

"Қазақстан Республикасының кейбір конституциялық заңдарына Мемлекет басшысының 2022 жылғы 16 наурыздағы Жолдауын іске асыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының жобасы туралы

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 24 тамыздағы № 596 қаулысы

Қазақстан Республикасының Үкіметі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

"Қазақстан Республикасының кейбір конституциялық заңдарына Мемлекет басшысының 2022 жылғы 16 наурыздағы Жолдауын іске асыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының жобасы Қазақстан Республикасының Парламенті Мәжілісінің қарауына енгізілсін.

*Қазақстан Республикасының
Премьер-Министрі*

Ә. Смайылов

Жоба

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ ЗАҢЫ

Қазақстан Республикасының кейбір конституциялық заңдарына Мемлекет басшысының 2022 жылғы 16 наурыздағы Жолдауын іске асыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы

1-бап. Қазақстан Республикасының мына конституциялық заңдарына өзгерістер мен толықтырулар енгізілсін:

1. "Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы" 1995 жылғы 28 қыркүйектегі Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына:

1) 1-бап мынадай редакцияда жазылсын:

"1-бап. Осы Конституциялық заңмен реттелетін қатынастар

Осы Конституциялық заң Қазақстан Республикасы Президентінің, Парламентінің Сенаты мен Мәжілісі, мәслихаттары депутаттарының, аудандар, облыстық маңызы бар қалалар, аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдерінің және өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдары мүшелерінің сайлауын әзірлеу мен өткізу, сондай-ақ Парламент Мәжілісі, мәслихаттар депутаттарын кері қайтарып алу кезінде пайда болатын қатынастарды реттейді және Қазақстан Республикасы азаматтарының ерік білдіру бостандығын қамтамасыз ететін кепілдіктерді белгілейді.";

2) 3-бапта:

1-тармақтағы "аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдерін," деген сөздер "аудандар, облыстық маңызы бар қалалар, аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдерін (бұдан әрі Конституциялық заңның мәтіні бойынша – әкімдер);" деген сөздермен ауыстырылсын;

мынадай мазмұндағы 3-1-тармақпен толықтырылсын:

"3-1. Сайлауды дайындау және өткізу кезінде шет елдің араласуын жол берілмейді."

;

3) 4-бапта:

2-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"Енжар сайлау құқығы – Қазақстан Республикасының азаматтардың Президент, Парламент, мәслихат депутаты, әкім немесе жергілікті өзін-өзі басқару органына мүше болып сайлану құқығы.;

4-тармақтың:

2) тармақшадағы "Қазақстан Республикасының Президенттігіне, Қазақстан Республикасы Парламентінің, оның ішінде партиялық тізімдер бойынша" деген сөздер "Президенттікке, Парламенттің," деген сөздермен ауыстырылсын;

"аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер" деген сөздер алып тасталсын;

4) 5-бапта:

1-тармақта:

"партиялық тізімдер бойынша сайланатын" деген сөздер алып тасталсын;

"аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдерін" деген сөздер "әкімдерін" деген сөздермен ауыстырылсын;

5) 6-баптағы "Республика Президентін, Парламенті Мәжілісінің және мәслихаттарының депутаттарын, аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдерін," деген сөздер "Президентті, Парламент және мәслихаттар депутаттарын, әкімді" деген сөздермен ауыстырылсын;

6) 8-баптағы "Республика Президентін, Парламентінің және мәслихаттарының депутаттарын, аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін" деген сөздер "Президентті, Парламент және мәслихаттар депутаттарын, әкімді" деген сөздермен ауыстырылсын;

7) 9-бап мынадай редакцияда жазылсын:

"9-бап. Сайлау жүйелері

1. Президентті, Парламент Сенатының депутаттарын сайлау кезінде дауыс санаудың мынадай жүйесі қолданылады:

1) мыналар:

- дауыс беруге қатысқан сайлаушылардың (таңдаушылардың) елу процентінен астамының дауысын алған;

- қайта дауыс беру кезінде басқа кандидатқа қарағанда дауыс беруге қатысқан сайлаушылардың (таңдаушылардың) дауыс санының көпшілігін алған, кандидат сайланған болып есептеледі.

2. Парламент Мәжілісінің депутаттары аралас сайлау жүйесі бойынша: біртұтас жалпыұлттық сайлау округінің аумағы бойынша пропорционалды өкілдік жүйесі бойынша, сондай-ақ бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша сайланады.

Парламент Мәжілісінің депутаттарын бір мандатты сайлау округтері бойынша сайлау кезінде, егер оның кандидатурасына басқа кандидаттарға қарағанда дауыс беруге қатысқан сайлаушылардың көпшілігі дауыс берсе, кандидат сайланды деп есептеледі.

3. Облыстар, республикалық маңызы бар қалалар және астана мәслихаттарының депутаттары аралас сайлау жүйесі бойынша: бірыңғай аумақтық сайлау округінің аумағы бойынша бара – бар өкілдік жүйесі бойынша – депутаттардың жартысы, сондай-ақ бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша – екінші жартысы сайланады.

Облыстар, республикалық маңызы бар қалалар және астана мәслихаттарының депутаттарын бір мандатты сайлау округтері бойынша сайлау кезінде, егер оның кандидатурасына басқа кандидаттарға қарағанда дауыс беруге қатысқан сайлаушылардың көпшілігі дауыс берсе, кандидат сайланды деп есептеледі.

4. Аудандар мен облыстық маңызы бар қалалар мәслихаттарының депутаттары бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша сайланады.

Аудандар мен облыстық маңызы бар қалалар мәслихаттарының депутаттарын сайлау кезінде басқа кандидаттармен салыстырғанда дауыс беруге қатысқан сайлаушылар дауысының көпшілігін алған кандидат сайланды деп есептеледі.

5. Әкім сайлауы кезінде басқа кандидаттармен салыстырғанда дауыс беруге қатысқан сайлаушылардың ең көп дауысын алған кандидат сайланды деп есептеледі.

6. Өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелерін сайлау кезінде басқа кандидаттарға қарағанда дауыс беруге қатысқан сайлаушылардың көпшілігі жақтап дауыс берген кандидаттар сайланды деп есептеледі.";

8) 10-бапта:

2-тармақ мынадай мазмұндағы 2-1) тармақшамен толықтырылсын:

"2-1) округтік сайлау комиссиялары;"

3-тармақта:

бірінші бөлік мынадай редакцияда жазылсын:

"3. Мәжіліске сайлау жөніндегі аумақтық сайлау комиссияларын және округтік сайлау комиссияларын – Орталық сайлау комиссиясы, ал мәслихаттарға сайлау жөніндегі округтік сайлау комиссияларын және учаскелік сайлау комиссияларын тиісті аумақтық сайлау комиссиялары құрады.

Егер бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша округтердің шекаралары әкімшілік аумақтық бірліктердің шекараларына сәйкес келсе, округтік сайлау комиссиялары құрылмайды, оның функцияларын аумақтық сайлау комиссиялары жүзеге асырады.";

төртінші бөлік мынадай редакцияда жазылсын:

"Аумақтық, округтік және учаскелік сайлау комиссияларының мүшелерін саяси партиялардың ұсыныстары негізінде тиісті мәслихаттар сайлайды. Мәслихаттар Орталық сайлау комиссиясы белгілеген біліктілік талаптарына сай келетін аумақтық сайлау комиссияларының мүшелерін сайлай алады.";

9) 11-бапта:

тақырыптағы "Республика" деген сөз алып тасталсын;

4-1-тармақтағы "сондай-ақ материалдық-техникалық қамтамасыз ету" деген сөздер "материалдық-техникалық қамтамасыз ету, сондай-ақ сайлаушылардың құқықтық мәдениетін арттыру саласындағы жұмыстарды ұйымдастыру, үйлестіру және қамтамасыз ету, сайлау ұйымдастырушыларын және сайлау процесінің басқа да қатысушыларын оқыту." деген сөздермен ауыстырылсын;

10) 12-бапта:

тақырыптағы "Республика" деген сөз алып тасталсын;

мынадай мазмұндағы 2-2) тармақшамен толықтырылсын:

"2-2) Парламент Мәжілісінің депутаттарын бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша сайлау округтерін құрады және олардың тізбесі мен шекараларын бұқаралық ақпарат құралдарында жариялайды;"

5) тармақша "жөніндегі" деген сөзден кейін ", Парламент Мәжілісі депутаттары мандаттарын кері қайтарып алу жөніндегі" деген сөздермен толықтырылсын;

б) тармақшада:

"Президентті және" деген сөздерден кейін "партиялық тізімдер бойынша" деген сөздермен толықтырылсын;

"Парламент Сенатының" деген сөздер "Парламент" деген сөзбен ауыстырылсын;

"аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін" деген сөздер "әкімдерді" деген сөзбен ауыстырылсын;

"Сенаттың" деген сөз "Парламент Сенатының" деген сөздермен ауыстырылсын;

9) тармақшадағы "шығарады" деген сөз "жариялайды" деген сөзбен ауыстырылсын;

15) тармақшадағы "аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін" деген сөздер "әкімді" деген сөзбен ауыстырылсын;

16) тармақшадағы "сәйкес" деген сөздерден кейін ", жаңа шақырылымды қалыптастыру кезінде," деген сөздермен толықтырылсын;

16-6) тармақшада:

"бұқаралық ақпарат құралдары арқылы" деген сөздер алып тасталсын;

"Қазақстан Республикасы Президентінің, Қазақстан Республикасы Парламенті, мәслихаттары" деген сөздер "Президенттің, Парламент, мәслихаттар" деген сөзбен ауыстырылсын;

"аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімінің" деген сөздер "әкімдердің" деген сөзбен ауыстырылсын;

мынадай мазмұндағы 16-10), 16-11), 16-12) және 16-13) тармақшалармен толықтырылсын:

"16-10) жарғылық қызметіне сайлауды байқау жөніндегі қызметті жүзеге асыру жататын қоғамдық бірлестіктер мен коммерциялық емес ұйымдарды аккредиттеу тәртібін әзірлейді және бекітеді;

16-11) жарғылық қызметіне сайлауды байқау жөніндегі қызметті жүзеге асыру жататын республикалық қоғамдық бірлестіктер мен коммерциялық емес ұйымдарды аккредиттеуді жүзеге асырады;

16-12) сайлауды, референдумды әзірлеу мен өткізу кезеңінде сайлау комиссияларын ұйымдастыру мен олардың қызметі үшін қажетті тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алу қағидаларын әзірлейді және бекітеді;

16-13) аумақтық сайлау комиссияларының мүшелігіне кандидаттарға қойылатын біліктілік талаптарын әзірлейді және бекітеді.";

11) 13-бапта:

2-тармақтың 1) тармақшасындағы "аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімінің" деген сөздер "әкімнің" деген сөзбен ауыстырылсын;

4-тармақтағы "аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін" деген сөздер "әкімді" деген сөзбен ауыстырылсын;

12) 14-бапта:

2) тармақшадағы "аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін" деген сөздер "әкімді" деген сөзбен ауыстырылсын;

мынадай мазмұндағы 2-2) және 2-3) тармақшалармен толықтырылсын::

"2-2) бастамашының депутаттардың мандатын кері қайтарып алу жөніндегі өтінішін тіркейді;

2-3) сайлау округтері бойынша мәслихаттардың шығып қалғандар депутаттарының орнына сайлауды тағайындайды;"

3) тармақша:

"аумақтық" деген сөзден кейін ", округтік" деген сөзбен толықтырылсын;

"ұсынады;" деген сөзден кейін "округтік және" деген сөздермен толықтырылсын;

"бақылайды;" деген сөзден кейін "округтік және" деген сөздермен толықтырылсын;

мынадай мазмұндағы 3-1) тармақшамен толықтырылсын:

"3-1) округтік сайлау комиссияларынан тиісті мәслихат депутаттығына кандидаттарды тіркеу туралы хаттамалар алады және округтік сайлау комиссияларының тіркелген кандидаттар тізімін жариялауын қамтамасыз етеді;"

6) тармақшадағы "аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін" деген сөздер "әкімді" деген сөзбен ауыстырылсын;

7) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:

"7) мәслихаттар депутаттарын, әкімді, өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелерін сайлау жөніндегі сайлау бюллетеньдерінің мәтінін белгілейді және жасалуын, сондай-ақ учаскелік сайлау комиссияларына сайлау бюллетеньдерінің жеткізілуін қамтамасыз етеді;"

8) тармақшадағы "адамдарын" деген сөзден кейін "және кандидаттар" деген сөздермен толықтырылсын;

8-1) тармақшадағы "аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдерін" деген сөздер "әкімдердің" деген сөзбен ауыстырылсын;

9) тармақшадағы "аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін" деген сөздер "әкімді" деген сөзбен ауыстырылсын;

10) тармақшада:

"Сенат" деген сөз "Парламент Сенаты" деген сөздермен ауыстырылсын;

"аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін" деген сөздер "әкімді" деген сөзбен ауыстырылсын;

"Сенаттың" деген сөз "Парламент Сенатының және мәслихаттардың" деген сөздермен ауыстырылсын;

мынадай мазмұндағы 11-2) және 11-3) тармақшалармен толықтырылсын:

"11-2) жарғылық қызметіне сайлауды байқау жөніндегі қызметті жүзеге асыру жататын өңірлік және жергілікті қоғамдық бірлестіктер мен коммерциялық емес ұйымдарды аккредиттеуді жүзеге асырады;

11-3) егер бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша округтердің шекаралары әкімшілік аумақтық бірліктердің шекараларына сәйкес келсе округтік сайлау комиссияларының функцияларын жүзеге асырады;"

13) мынадай мазмұндағы 15-1-баппен толықтырылсын:

"15-1-бап. Округтік сайлау комиссиялары

1. Округтік сайлау комиссиялары бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша Парламент Мәжілісі мен мәслихаттар депутаттарының сайлауын ұйымдастыруды және өткізуді қамтамасыз етеді.

2. Округтік сайлау комиссиялары бес мүшеден тұратын құрамда құрылады.

3. Округтік сайлау комиссияларының құрамы сайлау тағайындалғаннан немесе жарияланғаннан кейін не дауыс беру тағайындалғаннан кейін он күннен кешіктірілмей, 13-2-тарауға сәйкес кері қайтарып алу рәсіміне бастамашылық жасалған жағдайда бұқаралық ақпарат құралдарында жарияланады.";

14) мынадай мазмұндағы 16-1-баппен толықтырылсын:

"16-1-бап. Округтік сайлау комиссиясының өкілеттіктері

Округтік сайлау комиссиясы:

- 1) тиісті сайлау округінің аумағында сайлау туралы заңнаманың орындалуын бақылауды жүзеге асырады;
- 2) бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша Парламент Мәжілісі және мәслихаттар депутаттарын сайлауды өткізуді ұйымдастырады;
- 3) бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша қайта сайлау және Парламент Мәжілісі мен мәслихаттардың шығып қалған депутаттарының орнына сайлау өткізеді;
- 4) бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша Парламент Мәжілісі және мәслихаттар депутаттарын сайлау бойынша дауыс беруге арналған бюллетеньнің мәтінін белгілейді;
- 5) учаскелік сайлау комиссияларының қызметін ұйымдастырады және үйлестіреді; олардың шешімдерінің күшін жояды және тоқтата тұрады; учаскелік сайлау комиссияларының қызметі үшін қажетті материалдық-техникалық жағдайлардың жасалуын бақылайды; учаскелік сайлау комиссияларының шешімдері мен әрекеттеріне (әрекетсіздігіне) арыздар мен шағымдарды қарайды;
- 6) бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша Парламент Мәжілісі және мәслихаттар депутаттығына кандидаттарды, олардың сенім білдірген адамдарын тіркейді, оларға тиісті куәліктер береді, кандидаттарды тіркеу туралы жергілікті бұқаралық ақпарат құралдарында хабар жариялайды;
- 7) сайлауды әзірлеу мен өткізуге байланысты мәселелер бойынша округ аумағында орналасқан мемлекеттік органдар мен ұйымдардың есептерін, сондай-ақ сайлау туралы заңнаманың сақталуы мәселелері бойынша қоғамдық бірлестіктер органдарының ақпаратын тыңдауға құқылы;
- 8) учаскелік комиссиялардан дауыс беру нәтижелері туралы хаттамалар алады;
- 9) округ бойынша дауыс беру нәтижелерін жоғары тұрған сайлау комиссиясына беруді қамтамасыз етеді;
- 10) 13-2-тарауға сәйкес кері қайтарып алу рәсіміне бастамашылық жасаған жағдайда дауыс беруді өткізуді ұйымдастырады;
- 11) Республика заңнамасына сәйкес басқа да өкілеттіктерді жүзеге асырады.";
- 15) 17-бапта:
  - 1-тармақтың бірінші бөлігіндегі "аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін" деген сөздер "әкімді" деген сөзбен ауыстырылсын;
  - 1-тармақтың екінші бөлігінің 2) тармақшасындағы "он бір" деген сөздер "тоғыз" деген сөзбен ауыстырылсын;
  - 2-тармақта:

"аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін" деген сөздер "әкімді" деген сөзбен ауыстырылсын;
- 16) 18-баптың 1) тармақшасындағы "аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін" деген сөздер "әкімді" деген сөзбен ауыстырылсын;
- 17) 19-бапта:

2-1-тармақтың екінші абзацындағы "іс-әрекет қабілеті шектеулі деп таныған адам сайлау комиссиясының мүшесі бола алмайды." деген сөздер "іс-әрекет қабілеті шектеулі деп таныған адам;" деген сөздерге ауыстырылып, мынадай мазмұндағы үшінші абзацпен толықтырылсын:

"халықаралық ұйымдар мен халықаралық қоғамдық бірлестіктер, шетелдік мемлекеттік органдар, шетелдік заңды тұлғалар мен азаматтар, сондай-ақ азаматтығы жоқ адамдар тарапынан қаржыландырылатын қоғамдық бірлестік ұсынған адам сайлау комиссиясының мүшесі бола алмайды.";

3-тармақ мынадай мазмұнда жазылсын:

"3. Орталық сайлау комиссиясының төрағасы, мүшелері, оның аппаратының қызметкерлері, облыстық (республикалық маңызы бар қалалардың және астананың) аумақтық сайлау комиссияларының төрағалары, олардың орынбасарлары, хатшылары, сондай-ақ және өзге де аумақтық сайлау комиссияларының төрағалары, орынбасарлары мен хатшылары өз өкілеттіктерін кәсіби тұрақты негізде жүзеге асырады.";

8-тармақтағы "шығып қалған комиссия мүшесінің орнына" деген сөздер "қажет болған жағдайда" деген сөздермен ауыстырылып, "сайлағанға дейін" сөздерден кейін " бос орынға" деген сөздермен толықтырылсын;

18) 20-бапта:

2-тармақ 3) тармақшадағы "кешіктірмей шақырады" деген сөздер "кешіктірмей" деген сөзбен ауыстырылып, мынадай мазмұндағы 4) тармақшамен толықтырылсын:

"4) округтік сайлау комиссияларының – отырыстарын аумағында округ орналасқан аумақтық сайлау комиссияларының төрағалары олардың құрамы қалыптастырылғаннан кейін жеті күн мерзімнен кешіктірмей шақырады.";

8-тармақта:

"бір-бір өкілден" деген сөздер "үш өкілден артық емес" деген сөздермен ауыстырылсын;

"қоғамдық бірлестігінен, басқа да коммерциялық емес ұйымдарынан" деген сөздер " аккредиттелген қоғамдық бірлестігінен, коммерциялық емес ұйымдарынан" деген сөздермен ауыстырылсын;

11-тармақтың бірінші бөлігіндегі "Аумақтық," деген сөзден кейін "округтік," деген сөзбен толықтырылсын.;

12-тармақта:

1) тармақшадағы "(облыстық маңызы бар қалалар)" деген сөздер ", облыстық маңызы бар қалалар" деген сөздермен ауыстырылсын;

2) тармақшадағы "аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкіміне" деген сөздер "әкімге" деген сөзбен ауыстырылсын;

19) 20-1-бапта:

"өзге де" деген сөздерден кейін "аккредиттелген" деген сөзбен толықтырылсын;

1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"1. Қазақстан Республикасының азаматтары саяси партиялардан, сондай-ақ аккредиттелген қоғамдық бірлестіктерден, коммерциялық емес ұйымдардан байқаушылар ретінде жіберіледі.

Байқаушының өкілеттігі оның тегі, аты, әкесінің аты көрсетіле отырып, жазбаша нысанда куәландырылуға тиіс. Бұл құжат байқаушыны жіберген ұйымның мөрімен расталады және ол байқаушының жеке басын куәландыратын құжатты көрсеткен кезде жарамды болады. Құжаттар сайлау комиссиясының төрағасына не оны алмастыратын адамға байқаушы туралы деректерді есепке алу журналына енгізу арқылы оны тіркеу үшін көрсетіледі.";

мынадай мазмұндағы 1-1-тармақпен толықтырылсын:

"1-1. Жарғылық қызметіне сайлауды байқау жөніндегі қызметті жүзеге асыру жататын қоғамдық бірлестіктер мен коммерциялық емес ұйымдарды аккредиттеу тәртібін Орталық сайлау комиссиясы айқындайды.

Егер осы Конституциялық заңда өзгеше белгіленбесе, аккредиттеудің қолданылу мерзімі бір жыл болады.

Аккредиттеуді алу үшін қоғамдық бірлестіктер, коммерциялық емес ұйымдар мынадай құжаттарды:

1) Қазақстан Республикасының Орталық сайлау комиссиясы белгілеген нысан бойынша өтініш;

2) сайлауды байқауды жүзеге асыру құқығын растайтын жарғыдан үзінді көшірме.

Аккредиттеуге өтінішті қарау мерзімі күнтізбелік отыз күнді құрайды.

Аккредиттеуден бас тарту немесе аккредиттеуді жою үшін негіздер:

1) құжаттардың толық тізбесін табыс етпеу;

2) жарғының осы баптың талаптарына сәйкес келмеуі;

3) қоғамдық бірлестік, коммерциялық емес ұйым қызметінің тоқтатыла тұруы не тоқтатылуы.

Сайлау комиссияларының сұрау салуы бойынша мемлекеттік органдар мен ұйымдардан аккредиттеуден бас тарту немесе оның күшін жою үшін негіздердің бар-жоғын анықтау үшін қажетті ақпарат сұрау салу алынған кезден бастап күнтізбелік жиырма күн ішінде беріледі.";

3-тармақта:

бірінші бөлігіндегі "өзге де" деген сөздерден кейін "аккредиттелген" деген сөзбен толықтырылсын;

7) тармақшадағы "бермеуге міндетті." деген сөздер "бермеуге;" деген сөзбен ауыстырылып, мынадай мазмұндағы 8) тармақшамен толықтырылсын:

"8) фото -, аудио-және бейнежазбаны таратуды жүзеге асыру кезінде заңнамалық актілерде көзделген талаптарды сақтауға міндетті.";

4-тармақ "өзге де" деген сөздерден кейін "аккредиттелген" деген сөзбен толықтырылсын;

20) 21-бапта:

1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"1. Қазақстан Республикасында бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша Парламент Мәжілісі, мәслихаттар депутаттарын, әкімді, өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелерін сайлау кезінде аумақтық сайлау округтерінің жүйесі құрылады және пайдаланылады.

Парламент Мәжілісінің депутаттарын бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша сайлау кезінде сайлау округтері Республиканың әкімшілік-аумақтық бөлінісі мен сайлаушылар саны ескеріле отырып құрылады.";

4-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"4. Тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің аумағында мәслихаттардың депутаттарын, әкімді сайлау кезінде аумақтық сайлау округі құрылады.

Бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша мәслихаттар депутаттарын сайлау кезінде сайлау округтері өңірлердің әкімшілік-аумақтық бөлінісі мен сайлаушылардың саны ескеріле отырып құрылады.";

21) 22-бапта:

1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"1. Бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша Парламент Мәжілісі депутаттарын сайлау жөніндегі округтерді Орталық сайлау комиссиясы құрады.

Бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша мәслихаттар депутаттарын сайлау жөніндегі сайлау округтерін аумақтық сайлау комиссиялары құрады.";

мынадай мазмұндағы 2-1-тармақпен толықтырылсын:

"2-1. Сайлау округінің шекарасын және округтік сайлау комиссияларының орналасқан жерін айқындауды тиісті сайлау комиссиясы жүзеге асырады.

Тиісті сайлау комиссиялары сайлау округтерінің тізімін олардың шекараларын және округтік сайлау комиссияларының орналасқан жерін көрсете отырып, сайлау тағайындалғаннан немесе жарияланғаннан кейін он күннен кешіктірмей тиісті бұқаралық ақпарат құралдарында жариялайды.";

22) 24-бапта:

1-тармақта:

"аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін" деген сөздер "әкімді" деген сөзбен ауыстырылсын;

"Сенат" деген сөз "Парламент Сенаты" деген сөздермен ауыстырылсын;

9-тармақтағы "хатшысының" деген сөз "төрағасының" деген сөзбен ауыстырылсын;

23) 26-1-баптың 1-тармағы "аумақтық" деген сөзден кейін "және округтік" деген сөздермен толықтырылсын;

24) 27-бапта:

3-тармақ 3) тармақшадағы "жолымен жүзеге асырылады" деген сөздер "жолымен" деген сөзбен ауыстырылып, мынадай мазмұндағы 4) тармақшамен толықтырылсын:

"4) онлайн-платформалар арқылы жүзеге асырылады;"

4-тармақ мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын:

"Үгіт материалдарын жаңалықтар, талдау бағдарламаларында таратуға тыйым салынады.;"

мынадай мазмұндағы 7-1-тармақпен толықтырылсын:

"7-1. Онлайн-платформаларды пайдаланушылары кандидаттың немесе саяси партияның ар-намысына, қадір-қасиетіне және іскерлік беделіне көрінеу нұқсан келтіретін үгіт материалдары мен өзге де ақпаратты жариялаудан тартынуға; аталған тұлғаларға ар-намысын, қадір-қасиетін және іскерлік беделін қорғау үшін теріске шығаруды тегін жариялау мүмкіндігін беруге міндетті.;"

25) 28-бапта:

2-тармақтың бірінші бөлігіндегі "баспасөзде және басқа да бұқаралық ақпарат құралдарында" деген сөздер алып тасталсын;

3-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"3. Мемлекет кандидаттарға өз бағдарламаларымен сөз сөйлеу үшін қаражаттың тең бөлінуіне кепілдік береді. Кандидаттарға қаражат бөлу тәртібі мен көлемін Орталық сайлау комиссиясы айқындайды.

Президенттікке кандидаттар, Парламент Мәжілісі депутаттығына кандидаттардың партиялық тізімдерін ұсынған саяси партиялар Орталық сайлау комиссиясы ұйымдастыратын сайлау алдындағы пікірсайыстарға қатысуға құқылы.

Мәслихаттар депутаттығына кандидаттардың партиялық тізімдерін ұсынған саяси партиялар, Парламент Сенатының депутаттығына, сондай-ақ бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша Парламент Мәжілісі және мәслихаттар депутаттығына кандидаттар сайлау алдындағы пікірсайыстарға қатыса алады, оларды тиісті аумақтық сайлау комиссиялары ұйымдастыруға құқылы.

Әкімдікке кандидаттар сайлау алдындағы пікірсайыстарға қатыса алады, оларды тиісті аумақтық сайлау комиссиялары ұйымдастыруға құқылы.

Орталық сайлау комиссиясы айқындайтын сайлау алдындағы пікірсайыстарын өткізу тәртібі мен шарттары бірдей болуға және белгілі бір кандидатқа немесе саяси партияға артықшылық жасамауға тиіс.

Бұқаралық ақпарат құралдары тіркелген кандидаттарға және партиялық тізімдерін ұсынған саяси партияларға шарттық негізде үгіт материалдарын жариялау үшін эфир уақытын, баспасөз бетінен орын береді.

Онлайн-платформалар пайдаланушылары тіркелген кандидаттарға және партиялық тізімдерін ұсынған саяси партияларға шарттық негізде үгіт материалдарын жариялау үшін ақпарат көлемін ұсынады.

Үгіт материалдарын жариялау үшін шарттың талаптары белгілі бір кандидатқа, саяси партияға артықшылық жасамауға тиіс.

Сайлау алдындағы үгітті жүргізу басталғанға дейін бес күннен кешіктірмей, онлайн-платформаны пайдаланушы тиісті бұқаралық ақпарат құралы, шарттық негізде табыс еткен үгіт материалдарын орналастыруға қойылатын шарттар, төлем мөлшері туралы мәліметтерді хабарлауға және жариялауға, сондай-ақ олар Президентті және Парламент депутаттарын партиялық тізім бойынша сайлау кезінде – Орталық сайлау комиссиясына, Парламент Сенатының, бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша Парламент Мәжілісі, мәслихаттар депутаттарын, әкімдерді және өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелерін сайлау кезінде өзге де аумақтық сайлау комиссияларына табыс етуге тиіс.

Орталық және аумақтық сайлау комиссияларының интернет-ресурстарында бұқаралық ақпарат құралдары, онлайн-платформаларды пайдаланушылар табыс еткен үгіт материалдарының төлем мөлшері, орналастыру шарттары туралы мәліметтер орналастырылады. Бұқаралық ақпарат құралдары, онлайн-платформаны пайдаланушылары шарттық негізде эфир уақытын, баспа алаңын және ақпарат көлемін беретін, үгіттеу материалдарының төлем мөлшері, орналастыруға қойылатын шарттар туралы мәліметтер жарияланғанға дейін кандидаттардың, партиялық тізімдерін ұсынған саяси партиялардың үгіт материалдарын орналастыруды, таратуды жүзеге асыра алмайды.

Сайлау алдындағы үгіт кезеңінде кандидаттардың, партиялық тізімдерін ұсынған саяси партиялардың сайлау алдындағы үгітіне байланысты мерзімді баспасөз басылымының таралымы барлық кандидаттар, партиялық тізімдерін ұсынған саяси партиялар үшін бірдей болуға тиіс.

Кандидаттардың, партиялық тізімін ұсынған саяси партияның біріне бұқаралық ақпарат құралының, онлайн-платформаны пайдаланушының шарттық негізде үгіт материалдарын орналастыруға берген келісімі басқа кандидаттарға, партиялық тізімдерін ұсынған саяси партияларға үгіт материалдарын орналастыруға келісім беру болып табылады

Кандидаттардың және партиялық тізімдерін ұсынған саяси партиялардың бұқаралық ақпарат құралдарында, онлайн-платформаларда сөз сөйлеу кезектілігі жазбаша өтініштердің келіп түсу ретімен не егер өтініштер бір мезгілде келіп түссе, жеребе бойынша белгіленеді.

Кандидаттардың телевизия мен радиода сөйлеп жатқан сөздерін бөлуге және сөйлеген сөздерінен кейін іле-шала, сондай-ақ баспасөз басылымдарындағы сөздерінен кейін сол нөмірде түсініктеме жасауға тыйым салынады.";

5-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"5. Тиісті сайлау комиссиялары партиялық тізімдер бойынша дауысқа түсетін кандидаттардан басқа кандидаттарға плакаттар, листовкалар, ұрандар мен өзге де үгіттік баспа материалдарын басып шығару үшін бірдей мөлшерде ақша бөледі. Барлық үгіт материалдарында осы материалдарды шығарған ұйым (баспа материалдары,

олардың басылған жері және таралымы бойынша), тапсырыс жасаған тұлғалар, қандай қаражаттан төленгені туралы мәліметтер болуға тиіс. Үгіт материалдарын Қазақстан Республикасының аумағынан тыс жерлерде дайындауға, анонимдік үгіт материалдарын таратуға тыйым салынады.

Егер үгіт материалын онлайн-платформаны пайдаланушының өзі дайындаған жағдайда, осы тармақтың талаптары қолданылмайды.";

7-тармақтың бірінші бөлігіндегі "құралдарына" деген сөзден кейін ", онлайн-платформаларға" деген сөздермен толықтырылсын;

9-тармақта:

бірінші бөліктегі "сайлауға байланысты қоғамдық пікірге сұрау салу нәтижелерін жариялаған кезде бұқаралық ақпарат құралдары" деген сөздер "Бұқаралық ақпарат құралдары, онлайн-платформалар сайлауға байланысты қоғамдық пікірге сауал салу нәтижелерін жариялаған кезде" деген сөздермен ауыстырылсын":

"бұқаралық ақпарат құралдары" деген сөздер алып тасталсын;

үшінші бөліктегі "Интернет желісінде" деген сөздер "бұқаралық ақпарат құралдарында, онлайн-платформаларда" деген сөздермен ауыстырылсын;

26) 29-баптың бірінші бөлігіндегі "аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкіміне" деген сөздер "әкімдікке" деген сөзбен ауыстырылсын;

27) 33-бапта:

1-1-тармақтағы "Аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдерін сайлау" деген сөздер "Әкімдерді" деген сөздермен ауыстырылсын;

2-тармақтың 5) тармақшасындағы "Парламент Сенатының және маслихаттардың" деген сөздер "Парламент және маслихаттар" деген сөздермен ауыстырылсын;

мынадай мазмұндағы 2-2-тармақпен толықтырылсын:

"2-2. Сайлауды, референдумды дайындау мен өткізуге арналған тауарларды, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтерді сатып алуға байланысты сатып алуларға Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасы қолданылмайды .";

28) 34-бапта:

1-тармақтағы "Президентті және Парламент" деген сөздер "Президенті және Парламент депутаттарын" деген сөздермен ауыстырылсын;

4-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"4. Сайлау қорларына заңды жолмен алынған қаражат қана беріледі. Қорға түскен ақшаның жалпы сомасы және ерікті қайырымдылықтардың сомасы, оның көзі және сайлау алдындағы үгітке жұмсалған шығыстар туралы ақпарат сайлау қорытындылары жарияланғаннан кейін бес күн ішінде:

Президентті, Парламент Мәжілісінің депутаттарын сайлау кезінде – Орталық сайлау комиссиясы;

Парламент Сенатының депутаттарын сайлау кезінде – облыстық (республикалық маңызы бар қалалардың және астананың) сайлау комиссиялары;

мәслихаттардың депутаттарын сайлау кезінде – аумақтық сайлау комиссиялары бұқаралық ақпарат құралдарында жариялайды.";

9-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"9. Сайлау қорының сайлау науқаны мақсаттарына жұмсалмай қалған ақшалай қаражатының үштен екісі республикалық бюджетке жіберіледі, ал үштен бірі кандидатқа, саяси партияға қайтарылады.";

29) 38-баптың 1-тармағындағы "аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін" деген сөздер "әкімді" деген сөзбен ауыстырылсын;

30) 39-баптың 1-тармағындағы "аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін" деген сөздер "әкімді" деген сөзбен ауыстырылсын;

31) 40-бапта:

1-тармақта:

"партиялық тізім бойынша сайланатын" деген сөздер алып тасталсын, деген сөздер "Парламент Мәжілісінің" деген сөздер ауыстырылсын;

"аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін" деген сөздер "әкімді" деген сөзбен ауыстырылсын;

2-тармақта:

"Сенат" деген сөз "Парламент Сенаты" деген сөздермен ауыстырылсын;

"және Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын Парламент Мәжілісі депутаттарын" деген сөздер алып тасталсын;

32) 43-бапта:

1-тармақтың бірінші бөлігінде:

"партиялық тізімдер бойынша сайланатын" деген сөздер алып тасталсын;

"аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін" деген сөздер "әкімді" деген сөзбен ауыстырылсын;

2-тармақтағы "және Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын Парламент Мәжілісі депутаттарын" деген сөздер алып тасталсын;

5-тармақтың 3) тармақшасындағы "Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын Парламент Мәжілісінің депутаттарын," деген сөздер алып тасталсын;

7-1-тармақтағы:

"Сенат" деген сөз "Парламент Сенатының" деген сөздермен ауыстырылсын;

"және Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын Парламент Мәжілісінің депутаттарын" деген сөздер алып тасталсын;

9-тармақтың бірінші бөлігінде:

"Сенат" деген сөз "Парламент Сенаты" деген сөздермен ауыстырылсын;

", Қазақстан халқы Ассамблеясы сайлайтын Парламент Мәжілісі депутаттарын" деген сөздер алып тасталсын;

33) 44-бапта:

2-тармақта:

"аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін" деген сөздер "әкімді" деген сөзбен ауыстырылсын;

4-тармақта:

3) тармақшадағы "аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін" деген сөздер "әкімдерді" деген сөзбен ауыстырылсын;

"төрт" деген сөз "жеті" деген сөзбен ауыстырылсын;

5-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"5. Орталық (аумақтық) сайлау комиссиясының хабарламасында: сайлау датасы, сайлаушылар (таңдаушылар) тізімдеріне енгізілген және дауыс беруге қатысқан азаматтардың жалпы саны; сайлау округтерінің жалпы саны; дауысқа түскен кандидаттардың жалпы саны; есептен шығару куәліктері бойынша дауыс берген сайлаушылардың саны; дауыс беруге арналған үй-жайдан тыс жерде дауыс берген сайлаушылардың саны; сайлауға қатысқан саяси партиялардың саны; қайта дауыс беру өткізілетін әкімшілік-аумақтық бірліктер саны; тиісті әкімшілік-аумақтық бірлік бойынша Президенттікке, Парламент Сенаты депутаттығына, бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша сайланған Парламент Мәжілісі депутаттығын әрбір кандидат үшін, әрбір саяси партия үшін берілген дауыстар саны; "Бәріне қарсымын" деген жолда белгісі бар бюллетеньдер саны; сайланған Президент, Парламент Сенатының, бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша сайланған Парламент Мәжілісінің депутаттары, мәслихаттардың депутаттары, әкім, өзге де жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүшелері, олардың тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басты куәландыратын құжатта көрсетілген болса), туған жылы, атқаратын лауазымы (жұмыс түрі), тұрғылықты жері, сондай-ақ кандидаттың қалауына қарай оның саяси партияға қатыстылығы, қай ұлтқа жататыны туралы мәліметтер көрсетіледі.

Орталық және аумақтық сайлау комиссияларының хабарламаларындағы деректер сайлау округтері бойынша ұсынылады.";

34) 45-бапта:

тақырыбындағы "аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін" деген сөздер "әкімді" деген сөзбен ауыстырылсын;

"аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдерін" деген сөздер "әкімдерді" деген сөзбен ауыстырылсын;

"аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімінің" деген сөздер "әкімдердің" деген сөзбен ауыстырылсын;

35) 46-бапта:

тақырыбындағы "аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімінің" деген сөздер "әкімнің" деген сөзбен ауыстырылсын;

3-тармақтың 2) тармақшасында:

"аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдеріне" деген сөздер "әкімдерге" деген сөзбен ауыстырылсын;

"аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімінің" деген сөздер "әкімнің" деген сөзбен ауыстырылсын;

36) 47-бапта:

1-тармақтағы "аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкіміне" деген сөздер "әкімге" деген сөзбен ауыстырылсын;

2-тармақтағы "аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкіміне" деген сөздер "әкімге" деген сөзбен ауыстырылсын;

37) 50-баптың 2-тармағының 11) тармақшасы "құралдары" деген сөзден кейін ", сондай-ақ онлайн-платформалар" деген сөздермен толықтырылсын;

38) 53-баптың 3-тармағының екінші бөлігі алып тасталсын;

39) 54-баптың 1-тармағындағы "белсенді" деген сөз алып тасталсын;

40) 56-баптың 7-тармағындағы "паспорт қызметтерінің" деген сөздер " құжаттандыру және паспорттар мен жеке куәліктер беру жөніндегі уәкілетті органның" деген сөздермен ауыстырылсын;"

41) 58-бапта:

тақырыбындағы "Республика Президенттігіне" деген сөздер "Президенттікке" деген сөзбен ауыстырылсын;

2) тармақша мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын:

"Жеке тұлғаның ерікті қайырылымдықтарының шекті мөлшері жиынтығында заңнамада белгіленген ең төменгі жалақының жүз есе мөлшерінен және Қазақстан Республикасы заңды тұлғаның ерікті қайырылымдықтарының шекті мөлшері жиынтығында ең төменгі жалақының бес жүз есе мөлшерінен аспауға тиіс";

42) 59-бапта:

тақырыбындағы "Республика Президенттігіне" деген сөздер "Президенттікке" деген сөзбен ауыстырылсын;

7-тармақтың 3) тармақшасының бесінші абзацындағы ", сайлау күні не соның алдындағы күні" деген сөздер алып тасталсын;

43) 60-баптың 2-тармағы "тіркеуге дейін және тіркеуден" деген сөздер "дауыс беруге дейінгі соңғы екі күнді қоспағанда, тіркеуге дейін және одан" деген сөздермен ауыстырылсын;

44) 68-бапта:

тақырыбындағы "Кеңесінің" деген сөз "Сотының" деген сөзбен ауыстырылсын;

1 және 2-тармақтарындағы "Кеңес" деген сөз "Сот" деген сөзбен "Кеңеске" деген сөз "Сотқа" деген сөзбен ауыстырылсын;

3-тармақтағы "Кеңес" деген сөз "Сот" деген сөзбен ауыстырылсын;

45) 69-баптың 3-тармағында:

бірінші бөліктегі "Осы баптың 1-тармағының 2) тармақшасында көзделген" деген сөздер "Өкілеттігі мерзімінен бұрын тоқтатылған" деген сөздермен ауыстырылсын; мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын:

"Парламент Сенатында өкілдігі жоқ тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктер құрылған жағдайда Президент әкімшілік-аумақтық бірлік құрылған күннен бастап үш айдан кешіктірмей депутаттар сайлауын тағайындайды және сайлау тағайындалған күннен бастап екі ай ішінде өткізеді.";

46) 70-бапта "белсенді" деген сөз алып тасталсын;

47) 72-баптың 6-тармағындағы "паспорт қызметінің" деген сөздер "құжаттандыру және паспорттар мен жеке куәліктер беру жөніндегі уәкілетті органның" деген сөздермен ауыстырылсын;

48) 73-баптың 6-тармағы 3) тармақшасының бесінші абзацындағы ", сайлау күні не соның алдындағы күні" деген сөздер алып тасталсын;

49) 75-баптың 2) тармақшасы мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын:

"Жеке тұлғаның ерікті қайырылымдықтарының шекті мөлшері жиынтығында заңнамада белгіленген ең төменгі жалақының жиырма бес есе мөлшерінен астам және Қазақстан Республикасы заңды тұлғасының ерікті қайырылымдықтарының шекті мөлшері жиынтығында ең төмен жалақының елу есе мөлшерінен аспауға тиіс.";

50) 77-бапта:

4-тармақтағы "хатшысы" деген сөз "төрағасы" деген сөзбен ауыстырылсын;

7-тармақта:

"Сенат" деген сөз "Парламент Сенатының" деген сөздермен ауыстырылсын;

"хатшысының" деген сөз "төрағасының" деген сөзбен ауыстырылсын;

51) 84-бапта:

тақырыбындағы "Кеңестің" деген сөз "Соттың" деген сөзбен ауыстырылсын;

1 және 2-тармақта:

"Кеңес" деген сөз "Сот" деген сөзбен, "Кеңеске" деген сөз "Сотқа", "Сенат" деген сөз "Парламент Сенатының" деген сөзбен ауыстырылсын;

3-тармақта:

"Кеңес" деген сөз "Сот" деген сөзбен ауыстырылсын;

"Сенат" деген сөз "Парламент Сенаты" деген сөздермен ауыстырылсын;

52) 85-баптың 3-1-тармағы алып тасталсын;

53) 86-бапта "белсенді" деген сөз алып тасталсын;

54) 87-бапта:

1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"1. Парламент Мәжілісінің депутаттығына кандидаттар ұсыну құқығы:

1) партиялық тізімдер бойынша сайланатындар үшін – саяси партияларға тиесілі;

2) бір мандатты аумақтық округтер бойынша сайланатындар үшін – саяси партияларға, қоғамдық бірлестіктерге, сондай-ақ олардың құрылымдық бөлімшелеріне (филиалдары мен өкілдіктеріне) және азаматтарға өзін-өзі ұсыну арқылы тиесілі.";

2-тармақ:

бірінші бөліктегі "Мәжіліс" деген сөз "Парламент Мәжілісі" деген сөздермен ауыстырылсын;

мынадай мазмұндағы үшінші бөлікпен толықтырылсын:

"Біртұтас жалпыұлттық сайлау округінің аумағы бойынша Парламент Мәжілісі депутаттығына сайлау үшін партиялық тізімге енгізілген адамның бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша ұсынылуға құқығы жоқ.";

4-тармақ алып тасталсын;

5-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"Мәжіліс депутаттығына кандидаттар ұсыну және өзін-өзі ұсыну, егер сайлауды тағайындау кезінде өзгеше белгіленбесе, дауыс беруге алпыс күн қалғанда басталады және сайлауға қырық күн қалғанда жергілікті уақытпен сағат он сегізде аяқталады.";

мынадай мазмұндағы 6-тармақпен толықтырылсын:

"6. Парламент Мәжілісі депутаттығына кандидаттардың өзін-өзі ұсынуын азаматтар тиісті округтік сайлау комиссиясына осы бір мандатты аумақтық сайлау округі бойынша Парламент Мәжілісі депутаттығына кандидат болып дауысқа түсу ниеті туралы өтініш беру арқылы жүргізеді.

Кандидатты саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің, олардың құрылымдық бөлімшелерінің (филиалдары мен өкілдіктерінің) ұсынуы тиісті округтік сайлау комиссиясына жоғары басшы органның шешімін азаматтың ұсынуға келісімі туралы өтінішімен бірге жіберу арқылы жүргізіледі.

Саяси партияларды қоспағанда, қоғамдық бірлестік не оның құрылымдық бөлімшесі осы қоғамдық бірлестіктің мүшелері болып табылмайтын адамдарды кандидаттар ретінде ұсынуға құқылы. Саяси партияларды қоспағанда, қоғамдық бірлестік не оның құрылымдық бөлімшесі әрбір сайлау округінде Парламент Мәжілісінің депутаттығына бір ғана кандидат ұсына алады. Парламент Мәжілісінің депутаттығына кандидаттар ұсыну туралы шешім қоғамдық бірлестіктің жоғары органы мүшелері жалпы санының көпшілік дауысымен қабылданады және хаттамадан үзінді көшірмемен ресімделеді. Қоғамдық бірлестіктің жоғары органының шешімі:

1) ұсынылған кандидаттың назарына жеткізіледі;

2) кандидаттың дауысқа түсуге келісімі туралы өтінішімен бірге тиісті округтік сайлау комиссиясына жіберіледі.

Егер ұсыну мерзімі аяқталған күні бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша депутаттыққа екіден кем кандидат ұсынылған болса, онда тиісті округтік сайлау комиссиясы кандидаттарды ұсыну мерзімін бес күннен аспайтын мерзімге ұзартады.";

55) 88-бап мынадай мазмұндағы 5-тармақпен толықтырылсын:

"5. Бір мандатты сайлау округтері бойынша Парламент Мәжілісінің депутаттығына әрбір кандидат тіркелгенге дейін және оның Конституция мен осы Конституциялық заңда қойылатын талаптарға сәйкестігі тексерілгеннен кейін Орталық сайлау комиссиясының шотына заңнамада белгіленген ең төменгі жалақының он бес еселенген мөлшерінде сайлау жарнасын енгізеді. Егер сайлау қорытындылары бойынша кандидат Парламент Мәжілісінің депутаты болып сайланған немесе дауыс беру қорытындылары бойынша кандидат дауыс беруге қатысқан сайлаушылар дауысының кемінде бес пайызын алған болса, сондай-ақ кандидат қайтыс болған жағдайда енгізілген жарна кандидатқа қайтарылады. Барлық басқа жағдайларда енгізілген жарна қайтарылуға жатпайды және республикалық бюджет кірісіне алынады.";

56) 89-бапта:

1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"1. Саяси партиялар ұсынған партиялық тізімдерді тіркеуді Орталық сайлау комиссиясы, бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша кандидаттарды тіркеудің округтік сайлау комиссиясы жүзеге асырады.";

2-тармақта:

екінші бөлігінде:

"Саяси партия ұсынған қандай" деген сөздер "Кандидат" деген сөзбен ауыстырылсын;

"тізім" деген сөзден кейін "және кандидат" деген сөздермен толықтырылсын;

төртінші және бесінші бөліктер алып тасталсын;

мынадай мазмұндағы 4-1, 4-2, 4-3-тармақпен толықтырылсын:

"4-1. Саяси партиядан, қоғамдық бірлестіктен кандидатты олардың құрылымдық бөлімшелерінің (филиалдары мен өкілдіктерінің) тіркеуі мынадай құжаттар:

1) саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің тиісті сайлау округі бойынша кандидатты ұсыну жөніндегі жоғары органының саяси партияны, қоғамдық бірлестікті Республика Әділет министрлігінде тіркеу туралы құжаттың көшірмесі қоса берілген хаттамасынан үзінді көшірмелер;

2) азаматтың өзін ұсынған саяси партиядан, қоғамдық бірлестіктен осы сайлау округі бойынша депутаттыққа кандидат болып дауысқа түсуге келісімі туралы өтініші;

3) кандидат туралы өмірбаяндық деректер;

4) кандидат пен оның зайыбының (жұбайының) активтері мен міндеттемелері туралы декларациялар тапсырғаны туралы салық органының анықтамасы;

5) кандидаттың сайлау жарнасын енгізгенін растайтын құжат болған кезде жүзеге асырады.

Кандидат өзін-өзі ұсынған жағдайда оны тіркеу мынадай құжаттар:

1) азаматтың аталған сайлау округі бойынша кандидат болып дауысқа түсу ниеті туралы өтініші;

2) кандидат туралы өмірбаяндық деректер;

3) кандидат пен оның зайыбының (жұбайының) активтері мен міндеттемелері туралы декларациялар тапсырғаны туралы мемлекеттік кіріс органының анықтамасы;

4) кандидаттың сайлау жарнасын енгізгенін растайтын құжат болған кезде жүзеге асырылады.

Парламент Мәжілісі депутаттығына кандидаттардың кез келген санын тіркеуге жол беріледі.";

"4-2. Округтік сайлау комиссиясы кандидаттарды тіркеу туралы хаттама жасайды, ол бес күн мерзімде Орталық сайлау комиссиясына табыс етіледі.";

"4-3. Округтік сайлау комиссиясы:

1) кандидаттарды тіркегеннен кейінгі жетінші күннен кешіктірмей жергілікті бұқаралық ақпарат құралдарында әрбір кандидаттың тегін, атын, әкесінің атын (егер ол жеке басын куәландыратын құжатта көрсетілсе), туған жылын, атқаратын лауазымын (қызмет түрін), жұмыс орны мен тұрғылықты жерін көрсете отырып, сондай-ақ кандидаттың қалауы, оның саяси партияға, қоғамдық бірлестікке қатыстылығы және қай ұлтқа жататындығы туралы мәліметтер жариялайды;

2) тіркеу кезінде кандидаттарға тиісті куәлік береді;

3) мынадай:

саяси партия, қоғамдық бірлестік, кандидат ұсыну қағидаларын бұзған, тіркеу үшін қажетті құжаттарды ұсынбаған;

саяси партия, қоғамдық бірлестік, олар ұсынған кандидаттар, өзін-өзі ұсынған кандидаттар, сондай-ақ аталған барлық тұлғалардың сенім білдірген адамдары сайлау алдындағы үгітті тіркеу мерзімі аяқталғанға дейін жүргізген;

сот кандидаттың және (немесе) оның сенім білдірген адамдарының басқа кандидаттың ар-намысы мен қадір-қасиетіне нұқсан келтіретін, оның іскерлік беделін түсіретін жалған мәліметтерді тарату фактісін анықтаған;

саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің, олар ұсынған кандидаттардың, өзін-өзі ұсынған кандидаттардың, сондай-ақ аталған барлық тұлғалардың сенім білдірген адамдарының сайлаушыларды сатып алу фактілерін сот анықтаған;

кандидат Конституцияда және осы Конституциялық заңда қойылатын талаптарға сәйкес келмеген;

кандидаттың өзінің сайлау алдындағы науқанында лауазымдық немесе қызмет жағдайын пайдаланған;

Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасына сәйкес, декларацияны тапсыру кезіне кандидат немесе оның зайыбы (жұбайы) декларациялаған активтер мен міндеттемелер туралы мәліметтердің анық еместігі анықталған;

осы Конституциялық заңда белгіленген өзге де жағдайларда, кандидатты тіркеуден бас тартады немесе кандидатты тіркеу туралы шешімнің күшін жояды;

4) декларацияны тапсыру кезіне кандидат немесе оның зайыбы (жұбайы) декларациялаған кірістері мен мүлкі туралы мәліметтердің дұрыс еместігі анықталған жағдайда Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы заңнамасына сәйкес кандидатты тіркеу туралы шешімнің күшін жояды.

Саяси партия, бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша қоғамдық бірлестік ұсынған кандидатты тіркеуден бас тартылған немесе тіркеу туралы шешімнің күші жойылған жағдайда, мұндай шешімге кандидаттың өзі де, саяси партия да, кандидатты ұсынған қоғамдық бірлестік те шағым жасай алады.

Дауыс беру күнінен екі күн бұрын кандидатты тіркеу туралы шешімнің күшін жоюға немесе бұрын тіркеуден шығарылған кандидатты қалпына келтіруге жол берілмейді."

5-тармақ алып тасталсын;

6-тармақта:

2) және 6) тармақшалар алып тасталсын;

4) тармақшаның екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

"Дауыс беретін күнге екі күн қалғанда партиялық тізімді, кандидатты тіркеу туралы шешімнің күшін жоюға немесе бұрын тіркеуден шығарылған партиялық тізімді, кандидатты қалпына келтіруге жол берілмейді;"

7-тармақтың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

"Кандидатты бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша тіркеуден бас тартуға немесе тіркеу туралы шешімнің күшін жоюға жеті күн мерзімде Орталық сайлау комиссиясына және (немесе) Жоғарғы Сотқа шағым жасалуы мүмкін. Бұл ретте Орталық сайлау комиссиясы немесе Жоғарғы Сот шағым берілген күннен бастап жеті күн мерзімде шағым бойынша шешім шығарады.";

8-тармақта:

"тізімдерді" деген сөздерден кейін "және кандидаттарды" деген сөздермен толықтырылсын.;

"екі ай бұрын" деген сөздерді "дауыс беру күніне алпыс күн бұрын";

"бір ай" деген сөздер "отыз күн" деген сөздермен ауыстырылсын;

екінші бөлік алып тасталсын;

57) 90-бапта:

мынадай мазмұндағы 1-1-тармақпен толықтырылсын:

"1-1. Бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша Парламент Мәжілісінің депутаттығына кандидат тиісті округтік сайлау комиссиясына жазбаша өтініш бере отырып, өз кандидатурасын кері қайтарып ала алады.

Бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша Парламент Мәжілісінің депутаттығына кандидат дауыс берілетін күннен екі күн бұрын өз кандидатурасын алып тастай алмайды.

Саяси партияның және қоғамдық бірлестіктің басшы органы, дауыс беруге дейінгі соңғы екі күнді қоспағанда, тіркелгенге дейін және одан кейін кез келген уақытта округтік сайлау комиссиясына тиісті ұсыныс жасай отырып, Парламент Мәжілісінің депутаттығына кандидат ұсыну туралы өз шешімінің күшін жоя алады.

Мұндай жағдайларда округтік сайлау комиссиясы кандидатты тіркеуді жүргізбейді не кандидатты тіркеу туралы шешімнің күшін жояды.";

2-тармақ алып тасталсын;

58) 92-1-бапта:

тақырыбындағы "Саяси партиялардың" деген сөздерден кейін "Мәжіліс депутаттығына кандидаттың" деген сөздермен толықтырылсын;

2-тармақтың 2) тармақшасы мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын:

"Жеке тұлғаның ерікті қайырылымдықтарының шекті мөлшерлері жиынтығында заңнамада белгіленген ең төменгі жалақының жүз есе мөлшерінен және Қазақстан Республикасы заңды тұлғасының ерікті қайырымдылықтарының шекті мөлшері жиынтығында ең төменгі жалақының бес жүз есе мөлшерінен аспауға тиіс.";

мынадай мазмұндағы 3-тармақпен толықтырылсын:

"3. Кандидаттың сайлау қоры:

1) жалпы сомасы заңнамада белгіленген ең төменгі жалақы мөлшерінен екі жүз еседен аспауға тиіс кандидаттың өз қаражатынан;

2) жалпы сомасы заңнамада белгіленген ең төменгі жалақы мөлшерінен бес жүз еседен аспауға тиіс Республика азаматтары мен ұйымдарының ерікті қайырмалдықтарынан құралады.

Жеке тұлғаның ерікті қайырылымдықтарының шекті мөлшерлері жиынтығында заңнамада белгіленген ең төменгі жалақының жиырма бес есе мөлшерінен және Қазақстан Республикасы заңды тұлғасының ерікті қайырылымдықтарының шекті мөлшері жиынтығында ең төменгі жалақының елу есе мөлшерінен аспауға тиіс.";

59) 93-1-бап алып тасталсын;

60) мынадай мазмұндағы 93-2-баппен толықтырылсын:

"93-2-бап. Тіркеу мерзімі аяқталғаннан кейін шығып қалғандардың орнына Мәжіліс депутаттығына кандидаттар ұсыну

1. Тиісті сайлау округі бойынша тіркеу мерзімі аяқталғаннан кейін барлық кандидаттар шығып қалған жағдайда Орталық сайлау комиссиясы округтік сайлау комиссиясының ұсынуы бойынша өз қаулысымен сайлау мерзімін ұзартады, бірақ ол екі айдан аспауға тиіс.

2. Бұл жағдайда Парламент Мәжілісі депутаттығына кандидаттар ұсыну осы Конституциялық заңға сәйкес жүзеге асырылады.";

61) 94-бап мынадай редакцияда жазылсын:

"94 бап. Мәжіліс депутаттарының сайлауында дауыстарды санау

1. Учаскелік сайлау комиссиясы дауыс беру нәтижелері бойынша дауыс беру хаттамасын жасайды, ол дереу тиісті аумақтық және округтік сайлау комиссияларына жіберіледі.

2. Учаскелік сайлау комиссияларының хаттамалары негізінде тиісті аумақтық және округтік сайлау комиссиялары дауыс беру нәтижелері туралы хаттама жасайды, оған комиссиялардың төрағасы мен мүшелері қол қояды және дауыс берілген күннен бастап екі күннен аспайтын мерзімде Орталық сайлау комиссиясына жіберіледі.

2-1. Сайлау нәтижелері Орталық сайлау комиссиясының отырысында тиісті аумақтық және округтік сайлау комиссияларының хаттамалары негізінде белгіленеді.

3. Дауыстарды санаудың нәтижесі мен сайлау нәтижесін анықтауға байланысты өзге де мәселелер осы Конституциялық заңның Жалпы бөлімінде белгіленген қағидаларға сәйкес шешіледі.";

62) 94-1-бап алып тасталсын;

63) 95-бапта:

1-тармақта:

"аумақтық" деген сөзден кейін "немесе округтік" деген сөздермен толықтырылсын;

"Мәжіліс" деген сөз "немесе Парламент Мәжілісі" деген сөздермен ауыстырылсын;

"бірлікте" деген сөзден кейін "немесе округте" деген сөздермен толықтырылсын;

2-тармақта:

"мерзімдері бойынша" деген сөздерден кейін ", бірақ бір ай мерзімнен аспайтын мерзімде," деген сөздермен толықтырылсын;

"тізімдер" деген сөзден кейін "және сол кандидаттар" деген сөздермен толықтырылсын;

мынадай мазмұндағы 3-тармақпен толықтырылсын:

"3. Егер сайлау бюллетеніне Парламент Мәжілісінің депутаттығына екіден артық кандидат енгізілсе және олардың бірде-біреуі сайланбаса, округтік сайлау комиссиясы ең көп бірдей дауыс санын алған кандидаттар бойынша депутатты сайлау бойынша қайта дауыс беруді тағайындайды. Егер кандидатуралардың шығып қалуы нәтижесінде бір кандидат қалса, оның кандидатурасы бойынша қайта дауыс беру өткізілмейді және ол сайланды деп есептеледі.";

64) 96-бапта:

1-тармақта:

"Мәжіліс" деген сөзден кейін "Парламент" деген сөзбен толықтырылсын;

"партиялық тізімдер бойынша" деген сөздер алып тасталсын;

"жарамсыз" деген сөзден кейін "не екі кандидат дауысқа түскен кезде олар сайланбады," деген сөздермен толықтырылсын.;

2-тармақ алып тасталсын;

65) 97-бапта:

1 тармақта:

"Мәжіліс" деген сөз "Парламент Мәжілісі" деген сөздермен толықтырылсын;

"жеті" деген сөз "он" деген сөзбен ауыстырылсын;

66) 100-бапта:

тақырыптағы "Кеңестің" деген сөз "Соттың" деген сөзбен ауыстырылсын;

1-тармақтағы "Кеңес" деген сөз "Сот" деген сөзбен ауыстырылсын;

2-тармақта:

"Мәжіліс" деген сөз "Парламент Мәжілісі" деген сөзбен ауыстырылсын;

"Кеңеске" деген сөз "Сотқа" деген сөзбен ауыстырылсын;

3-тармақта:

"Кеңес" деген сөз "Сот" деген сөзбен ауыстырылсын;

"Мәжіліс" деген сөз "Парламент Мәжілісі" деген сөзбен ауыстырылсын;

4-тармақ алып тасталсын;

67) 101-бапта:

1-тармақтың 2) тармақшадағы "тағайындау үшін негіз болатын табылады" деген сөздер "тағайындау" деген сөзбен ауыстырылып, мынадай мазмұндағы 2-1) тармақшамен толықтырылсын:

"2-1) шығып қалғандардың орнына депутаттар сайлау – депутаттың өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату не мандаттан айыру тағайындау үшін негіз болып табылады."
";

мынадай мазмұндағы 3-1-тармақпен толықтырылсын:

"3-1. Мәслихаттардың шығып қалған депутаттарының орнына сайлауды тиісті сайлау комиссиясы тағайындайды.

Мәслихаттардың шығып қалған депутаттарының орнына сайлау наурыздың соңғы жексенбісінде және (немесе) қазанның соңғы жексенбісінде бір мезгілде өткізіледі.

Орталық сайлау комиссиясымен келісім бойынша мәслихаттардың шығып қалған депутаттарының орнына сайлауды тиісті сайлау комиссиясы басқа күнге тағайындауы мүмкін.";

68) 103-бапта:

1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"1. Мәслихаттар депутаттығына кандидаттар ұсыну құқығы:

1) партиялық тізімдер бойынша сайланатындар үшін – саяси партияларға тиесілі;

2) бір мандатты аумақтық округтер бойынша сайланатындар үшін – саяси партияларға, қоғамдық бірлестіктерге, сондай-ақ олардың құрылымдық бөлімшелеріне (филиалдары мен өкілдіктеріне) және азаматтарға-өзін-өзі ұсыну арқылы беріледі.";

мынадай мазмұндағы 3-1 және 4-1-тармақтармен толықтырылсын:

"3-1. Саяси партиядан мәслихат депутаттығына сайлау үшін партиялық тізімге енгізілген адамның бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша ұсынылуға құқығы жоқ.

4-1. Мәслихат депутаттығына кандидаттардың өзін-өзі ұсынуы азаматтардың тиісті округтік сайлау комиссиясына осы бір мандатты аумақтық сайлау округі бойынша мәслихат депутаттығына кандидат болып дауысқа түсу ниеті туралы өтініш беруі арқылы жүргізіледі.

Кандидатты саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің, олардың құрылымдық бөлімшелерінің (филиалдары мен өкілдіктерінің) ұсынуы тиісті округтік сайлау комиссиясына жоғары басшы органның шешімін азаматтың ұсынуға келісімі туралы өтінішпен бірге жіберу арқылы жүргізіледі.

Саяси партияларды қоспағанда, қоғамдық бірлестік не оның құрылымдық бөлімшесі осы қоғамдық бірлестіктің мүшелері болып табылмайтын адамдарды кандидаттар ретінде ұсынуға құқылы. Саяси партияларды қоспағанда, қоғамдық бірлестік не оның құрылымдық бөлімшесі әрбір сайлау округінде мәслихат депутаттығына бір ғана кандидат ұсына алады. Мәслихаттар депутаттығына кандидаттар ұсыну туралы шешім қоғамдық бірлестіктің жоғары органы мүшелерінің жалпы санының көпшілік даусымен қабылданады және хаттамадан үзінді көшірмемен ресімделеді. Қоғамдық бірлестіктің жоғары органының шешімі:

1) ұсынылған кандидаттың назарына жеткізіледі;

2) кандидаттың дауысқа түсуге келісімі туралы өтінішімен бірге тиісті округтік сайлау комиссиясына жіберіледі.";

7 және 8-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

"7. Мәслихат депутаттығына кандидаттарды ұсыну және өзін-өзі ұсыну, егер сайлауды тағайындау кезінде өзгеше белгіленбесе, дауыс берілетін күннен алпыс күн бұрын басталады және сайлау күніне отыз күн қалғанда жергілікті уақытпен сағат он сегізде аяқталады.

8. Егер тиісті сайлау округі бойынша партиялық тізімдерді немесе кандидаттарды тіркеу мерзімі аяқталатын күнге екіден кем партиялық тізім немесе кандидаттар тіркелген болса, тиісті сайлау комиссиясы кандидаттарды ұсыну мерзімін жиырма күннен аспайтын мерзімге ұзартады.";

69) 104-бапта;

тақырыбындағы "кандидаттардың партиялық тізімдерін" деген сөздер " кандидаттарды" деген сөзбен ауыстырылсын;

1-тармақ "тізімдерді" деген сөзден кейін ", кандидаттарды" деген сөзбен толықтырылсын;

мынадай мазмұндағы 1-1-тармақпен толықтырылсын:

"1-1. Мәслихат депутаттығына кандидат тіркелгенге дейін және оның Конституцияда және осы Конституциялық заңда қойылатын талаптарға сәйкестігін тексергеннен кейін жергілікті атқарушы органдардың шотына депозит ретінде заңнамада белгіленген ең төменгі жалақының бес еселенген мөлшерінде сайлау жарнасын енгізеді. Егер сайлау қорытындылары бойынша кандидат мәслихат депутаты

болып сайланса немесе дауыс беру қорытындылары бойынша кандидат дауыс беруге қатысқан сайлаушылар дауысының кемінде бес пайызын алса, сондай-ақ кандидат қайтыс болған жағдайда енгізілген жарна кандидатқа қайтарылады. Қалған барлық жағдайларда енгізілген жарна қайтарылуға жатпайды және республикалық бюджет кірісіне алынады.";

2-тармақтағы "Партиялық тізімге енгізілген кандидат" деген сөздер "Кандидат" деген сөзбен ауыстырылсын;

мазмұндағы 3-1-тармақпен толықтырылсын:

"3-1. Саяси партиядан, қоғамдық бірлестіктен кандидатты тіркеуді олардың құрылымдық бөлімшелері (филиалдары мен өкілдіктері) мынадай құжаттар:

1) саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің тиісті сайлау округі бойынша кандидатты ұсыну жөніндегі жоғары органының саяси партияны, қоғамдық бірлестікті Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде тіркеу туралы құжаттың көшірмесі қоса берілген хаттамасынан үзінді көшірме;

2) азаматтың өзін ұсынған саяси партиядан, қоғамдық бірлестіктен осы сайлау округі бойынша депутаттыққа кандидат болып дауысқа түсуге келісімі туралы өтініші;

3) кандидат туралы өмірбаяндық деректер;

4) кандидаттың және оның зайыбының (жұбайының) активтері мен міндеттемелері туралы декларациялар тапсырғаны туралы салық органының анықтамасы;

5) кандидаттың сайлау жарнасын енгізгенін растайтын құжат болған кезде жүзеге асырады.

Кандидатты өзін-өзі ұсынған жағдайда тіркеу мынадай құжаттар:

1) аталған сайлау округі бойынша кандидат болып дауысқа түсу ниеті туралы өтініш;

2) кандидат туралы өмірбаяндық деректер;

3) кандидаттың және оның зайыбының (жұбайының) активтері мен міндеттемелері туралы декларациялар тапсырғаны туралы салық органының анықтамасы;

4) кандидаттың сайлау жарнасын енгізгенін растайтын құжат болған кезде жүзеге асырылады.

Тіркеуге мәслихат депутаттығына кандидаттардың кез келген санына жол беріледі."

;

5-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"5. Тиісті сайлау комиссиясы мәслихат депутаттығына партиялық тізімдерді және кандидаттарды тіркеу туралы хаттама жасайды, ол бес күн мерзімде жоғары тұрған немесе аумақтық сайлау комиссиясына ұсынылады.";

6-тармақта:

"Аумақтық" деген сөз "Тиісті" деген сөзбен ауыстырылсын;

1) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:

"1) партиялық тізімдер мен кандидаттар тіркелгеннен кейін жетінші күннен кешіктірмей жергілікті бұқаралық ақпарат құралдарында тіркеу туралы хабарламаны:

партиялық тізімдер бойынша – саяси партияның атауы және партиялық тізімге енгізілген адамдар саны, сондай-ақ партиялық тізімге енгізілген әрбір адамның тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басты куәландыратын құжатта көрсетілсе), туған жылы, атқаратын лауазымы (қызмет түрі), жұмыс орны және тұрғылықты жері;

кандидаттар бойынша – әрбір кандидаттың тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басты куәландыратын құжатта көрсетілсе), туған жылы, атқаратын лауазымы (қызмет түрі), жұмыс орны және тұрғылықты жері, сондай-ақ кандидаттың қалауына, оның қоғамдық бірлестікке қатыстылығы мен ұлттық тиесілігі туралы мәліметтерге қарай;"

3) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:

"3) мынадай жағдайларда:

саяси партия, қоғамдық бірлестік, кандидат ұсыну қағидаларын бұзған, тіркеу үшін қажетті құжаттарды ұсынбаған;

партиялық тізімді ұсынған саяси партия, қоғамдық бірлестік, олар ұсынған кандидаттар, өзін-өзі ұсыну тәртібімен кандидаттар, сондай-ақ аталған барлық тұлғалардың сенім білдірілген адамдары сайлау алдындағы үгітті тіркеу мерзімі аяқталғанға дейін жүргізген;

сот кандидаттың және (немесе) оның сенім білдірілген адамдарының басқа кандидаттың ар-намысы мен қадір-қасиетіне нұқсан келтіретін, оның іскерлік беделін түсіретін жалған мәліметтерді тарату фактісін анықтаған;

бүкіл партиялық тізімнің елу пайызынан астамын құрайтын адамдар партиялық тізімінен шыққан;

сот партиялық тізімді ұсынған саяси партияның, қоғамдық бірлестіктің, олар ұсынған кандидаттардың, өзін-өзі ұсыну тәртібімен кандидаттардың, сондай-ақ сайлаушылардың аталған барлық адамдарының сатып алу фактілерін анықтаған;

кандидаттың Конституцияда, осы Конституциялық заңда және заңдарда қойылатын талаптарға сәйкес келмеуі;

кандидаттың өзінің сайлау алдындағы науқанында лауазымдық немесе қызмет жағдайын пайдалануы;

Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасына сәйкес, декларацияны тапсыру кезіне кандидат немесе оның зайыбы (жұбайы) декларациялаған активтер мен міндеттемелер туралы мәліметтердің анық еместігі анықталған;

осы Конституциялық заңда белгіленген өзге де жағдайларда партиялық тізімді немесе кандидатты тіркеуден бас тартады немесе тіркеу туралы шешімнің күшін жояды

Дауыс беретін күнге екі күн қалғанда партиялық тізімді, кандидатты тіркеу туралы шешімнің күшін жоюға немесе бұрын тіркеуден шығарылған партиялық тізімді, кандидатты қалпына келтіруге жол берілмейді.";

6-тармақтың 3) тармақшасының екінші бөлігіндегі "тізім" деген сөзден кейін ", кандидаттың" деген сөзбен толықтырылсын;

7-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"7. Партиялық тізімді, кандидатты тіркеуден бас тартуға немесе тіркеу туралы шешімнің күшін жоюға жеті күн мерзімде жоғары тұрған сайлау комиссиясына немесе сотқа шағым жасалуы мүмкін. Саяси партия, бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша қоғамдық бірлестік ұсынған кандидатты тіркеуден бас тартқан немесе тіркеу туралы шешімнің күші жойылған жағдайда, мұндай шешімге кандидаттың өзі де, саяси партия да, кандидатты ұсынған қоғамдық бірлестік те шағым жасай алады. Бұл ретте жоғары тұрған сайлау комиссиясы немесе сот шағым берілген күннен бастап жеті күн мерзімде шағым бойынша шешім шығарады.";

8-тармақта:

"тізімдерді" деген сөзден кейін ", кандидаттарды" деген сөзбен толықтырылсын;

"екі ай бұрын" деген сөздерді "дауыс беру күніне алпыс күн бұрын";

70) 105-бапта:

1-тармақ мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын:

"Бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша мәслихат депутаттығына кандидат бұл туралы тиісті округтік сайлау комиссиясына жазбаша өтініш бере отырып , өз кандидатурасын кері қайтарып ала алады.";

2-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"2. Саяси партияның не оның тиісті филиалының (өкілдігінің) басшы органы дауыс беруге дейінгі соңғы екі күнді қоспағанда, тіркеуге дейінгі және одан кейінгі кезеңде тиісті сайлау комиссиясына мәслихат депутаттығына кандидатты партиялық тізімнен шығару не кандидатты ұсыну туралы өз шешімінің күшін жою туралы тиісті ұсыныммен жүгіне алады.

Қоғамдық бірлестік тіркеуге дейінгі және одан кейінгі кез келген уақытта, дауыс беруге дейінгі соңғы екі күнді қоспағанда, округтік сайлау комиссиясына тиісті ұсыныспен жүгіне отырып, мәслихат депутаттығына кандидат ұсыну туралы өз шешімінің күшін жоя алады.";

3-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"3. Мұндай жағдайларда тиісті сайлау комиссиясы партиялық тізімге енгізілген адамдарды шығарып тастайды, кандидатты тіркемейді не кандидатты тіркеу туралы шешімнің күшін жояды.

Бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша мәслихат депутаттығына кандидат дауыс берілетін күннен екі күн бұрын өз кандидатурасын алып тастай алмайды.";

71) 106-бапта:

тақырып мынадай редакцияда жазылсын:

"Саяси партияның, мәслихат депутаттығына кандидаттың сайлау қорының мөлшері";

2-тармақтың 2) тармақшасы мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын;

"Жеке тұлғаның ерікті қайырылымдықтарының шекті мөлшерлері жиынтығында заңнамада белгіленген ең төменгі жалақының елу еседен астамға мөлшерінен және Қазақстан Республикасы заңды тұлғасының жиынтығында екі жүз елу есе мөлшерінен аспауға тиіс.";

мынадай мазмұндағы 3 және 4-тармақтармен толықтырылсын:

"3. Облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың және астананың мәслихаттарында депутаттыққа кандидаттың сайлау қоры:

1) кандидаттың жалпы сомасы Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген ең төмен жалақы мөлшерінен жүз еседен еседен аспауға тиіс меншікті қаражатынан;

2) жалпы сомасы Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген мөлшерінен Қазақстан Республикасының азаматтары мен ұйымдарының ерікті қайырылымдықтарының шекті мөлшері ең төменгі жалақынан екі жүз есе аспауға тиіс.

Жеке тұлғаның ерікті қайырылымдықтарының шекті мөлшері жиынтығында заңнамада белгіленген ең төмен жалақы мөлшерінен он еседен және Қазақстан Республикасы заңды тұлғасының жиынтығында жиырма бес еседен аспауға тиіс;

4. Аудандар мен қалалар мәслихаттарын депутаттыққа кандидаттың сайлау қоры:

1) кандидаттың жалпы сомасы Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген ең төмен жалақы мөлшерінен елу еседен еседен аспауға тиіс меншікті қаражатынан;

2) жалпы сомасы Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген мөлшерінен Қазақстан Республикасының азаматтары мен ұйымдарының ерікті қайырылымдықтарының шекті мөлшері ең төменгі жалақынан жүз есе аспауға тиіс.

Жеке тұлғаның ерікті қайырылымдықтарының шекті мөлшері жиынтығында заңнамада белгіленген ең төмен жалақы мөлшерінен бес еседен және Қазақстан Республикасы заңды тұлғасының ерікті қайырылымдықтарының шекті мөлшері жиынтығында он бес есе аспауға тиіс.";

72) 107-бапта:

Тақырыбы "тізімдерін" деген сөзден кейін ", кандидаттардың," деген сөзбен толықтырылсын;

1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"1. Егер тіркеу мерзімі аяқталғаннан кейін партиялық тізімдерден, кандидаттардың шығып қалу нәтижесінде тиісті сайлау округі бойынша мәслихат депутаттығына кандидаттардың екі ден аз партиялық тізімі немесе кандидаттардың екіден кемқалса,

тиісті сайлау комиссиясы өз шешімімен сайлау мерзімін ұзартады, бірақ ол екі айдан аспайды.";

2-тармақ "бұл жағдайда" деген сөздерден кейін ", кандидаттардың," деген сөзбен толықтырылсын;

73) 108-бапта:

1-тармақ:

"аудандық" деген сөзден кейін ", округтік" деген сөзбен толықтырылсын;

мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын:

"Округтік сайлау комиссиялары округ бойынша дауыс беру нәтижелері туралы хаттамаларды аудандық, қалалық сайлау комиссияларына жібереді.";

2-тармақ "бойынша" деген сөзден кейін "округтік" деген сөзбен толықтырылсын;

3-тармақтың бірінші бөлігі "аудандық" деген сөзден кейін ", округтік" деген сөзбен толықтырылсын;

74) мынадай мазмұндағы 109-1-баппен толықтырылсын:

"109-1-бап. Мәслихат депутатын сайлау кезіндегі қайта дауыс беру

1. Егер сайлау бюллетеніне екеуден артық мәслихат депутаттығына кандидат енгізілген болса әрі олардың бірде-бірі сайланбаса, округтік сайлау комиссиясы неғұрлым көп дауыс алған екі кандидат бойынша депутат сайлауы бойынша қайта дауыс беру тағайындайды. Егер кандидатуралардың шығып қалуы нәтижесінде бір кандидат қалса, онда оның кандидатурасы бойынша қайта дауыс беру өткізілмейді және ол сайлануды деп есептеледі.

2. Қайта дауыс беру осы Конституциялық заңның талаптарын сақтай отырып, бір ай мерзімнен кешіктірілмей жүргізіледі. Қайта дауыс беруді өткізу туралы жергілікті бұқаралық ақпарат құралдарында хабарланады.";

75) 112-бапта:

1 және 2-тармақтағы "аумақтық" деген сөз алып тасталсын;

2-тармақта:

"(қалалық)" деген сөзден кейін ", округтік" деген сөзбен толықтырылсын;

"саяси партия" деген сөздерден кейін ", кандидаттарды ұсынған саяси партия, қоғамдық бірлестік және бір мандатты аумақтық сайлау округі бойынша кандидаттың өзі" деген сөздермен толықтырылсын;

76) 113-бапта:

тақырыбындағы "сайлауды" деген сөзден кейін "және шығып қалғандардың орнына депутаттар сайлауды" деген сөздермен толықтырылсын;

"сайлау" деген сөздерден кейін "және шығып қалғандардың орнына депутаттар сайлау" деген сөздермен толықтырылсын;

мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын:

"Мәслихат өкілеттігінің конституциялық мерзімі аяқталардан бір жыл бұрын шығып қалған депутаттың орнына сайлау өткізілмейді.";

77) 13-1-тараудың тақырыбындағы "Қазақстан Республикасының аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімін" деген сөздер "Әкім" деген сөзбен ауыстырылсын;

78) 13-1-тарау мынадай редакцияда жазылсын:

"13-1 тарау. Әкім сайлауы

113-1-бап. Әкім сайлауын тағайындау

1. Сайлауды тағайындау үшін:

1) әкімнің заңда белгіленген өкілеттік мерзімінің аяқталуы;

2) заңда белгіленген жағдайларда әкім өкілеттігінің мерзімінен бұрын тоқтатылуы немесе тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің қайта ұйымдастырылуы (қосу, қайта құру, бөліп шығару немесе бөліну) негіз болып табылады.

Әкімшілік аумақтық бірлікті қайта ұйымдастыру (қосу, қайта құру, бөліп шығару немесе бөліну) кезінде сайлау жаңадан құрылған әкімшілік аумақтық бірлікте ғана тағайындалады.

2. Аудан, облыстық маңызы бар қала әкімінің сайлауын әкімнің өкілеттік мерзімі аяқталғанға дейін кемінде алпыс күн бұрын тиісті аумақтық сайлау комиссиясы тағайындайды. Аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімінің сайлауын әкімнің өкілеттік мерзімі аяқталғанға дейін кемінде елу күн бұрын тиісті аумақтық сайлау комиссиясы тағайындайды.

Осы Конституциялық заңның 113-3-бабының 6-тармағында және 113-9-бабында көрсетілген жағдайларды қоспағанда, әкім сайлауы оның өкілеттігінің заңда белгіленген мерзімі аяқталғанға дейін кемінде он күн бұрын өткізілуге тиіс.

3. Әкім сайлауын тиісті аумақтық сайлау комиссиясы әкімнің өкілеттігі мерзімінен бұрын тоқтатылған немесе тиісті әкімшілік аумақтық бірлік қайта ұйымдастырылған (қосылған, қайта құрылған, бөліп шығарылған немесе бөлінген) күннен бастап бір ай ішінде тағайындайды және олар тағайындалған күннен бастап аудан, облыстық маңызы бар қала әкімі үшін – елу күн ішінде, аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімі үшін қырық күн ішінде өткізіледі.

4. Сайлау күні туралы хабар жергілікті бұқаралық ақпарат құралдарында жарияланады.

113-2-бап. Әкімге қойылатын талаптар

Қазақстан Республикасының азаматы әкім болып сайлану үшін осы Конституциялық заңда, "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 36-2-бабында және Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызмет саласындағы заңнамасында көзделген талаптарға сәйкес келуге тиіс.

Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызмет саласындағы заңнамасының талаптарына сәйкестікті тиісті аумақтық сайлау комиссиясы ұсынған құжаттар негізінде мемлекеттік қызмет істері жөніндегі уәкілетті орган белгілейді.

Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызмет саласындағы заңнамасының талаптарына сәйкестікті тексеру үшін әкімдікке кандидат тізбесін мемлекеттік қызмет істері жөніндегі уәкілетті орган Орталық сайлау комиссиясымен бірлесіп белгілейтін қажетті құжаттарды тиісті аумақтық сайлау комиссиясына ұсынады.

113-3-бап. Әкімдікке кандидат ұсыну

1. Әкімдікке кандидатты ұсынуды белгіленген тәртіппен тіркелген саяси партиялар өз мүшелері арасынан, азаматтар – өзін-өзі ұсыну тәртібімен, тиісті сайлау округінің аумақтық сайлау комиссиясына әкімдікке кандидат болып дауысқа түсу ниеті туралы өтініш беру арқылы, сондай-ақ жоғары тұрған әкімге, егер ұсыну мерзімі аяқталатын күнге екіден кем кандидат ұсынылса, жүргізеді.

Саяси партия бір сайлау округінде тек бір кандидат ұсынуға құқылы.

2. Саяси партияның тиісті филиалының (өкілдігінің) жоғары басшы органының әкімге кандидат ұсыну туралы шешімі хаттамадан үзінді көшірмемен ресімделеді.

3. Саяси партияның тиісті филиалының (өкілдігінің) жоғары басшы органының шешімі:

1) ұсынылған кандидаттың назарына жеткізіледі;

2) кандидаттың дауысқа түсуге келісуі туралы өтінішімен бірге тиісті аумақтық сайлау комиссиясына әкімдікке кандидат ұсыну туралы хаттамадан үзінді көшірмемен бір мезгілде жіберіледі.

4. Ешкім біреуден артық сайлау округінде кандидат болып ұсынылмайды.

5. Егер сайлауды тағайындау кезінде өзгеше белгіленбесе, кандидаттар ұсыну сайлау тағайындалған күннен кейінгі күннен басталады және аудандар, облыстық маңызы бар қалалар әкімдерінің сайлауы өткізілетін күнге дейін отыз күн бұрын және аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдерінің сайлауы өткізілетін күнге дейін жиырма бес күн бұрын жергілікті уақыт бойынша сағат он сегізде аяқталады.

6. Егер ұсыну мерзімі аяқталатын күнге әкімдікке екеуден аз кандидат ұсынылса, онда аумақтық сайлау комиссиясы кандидаттарды ұсыну мерзімін үш күннен аспайтын мерзімге ұзартады.

Бұл ретте жоғары тұрған әкім ұсынылған кандидаттар болмаған не ұсыну мерзімі аяқталған күні бір кандидат ұсынылған жағдайда, тиісінше екі не бір кандидатты ұсынуға құқылы.

113-4-бап. Әкімдікке кандидатты қолдап қол жинау

1. Әкімдікке кандидат өзін-өзі ұсынған жағдайда дауыс беруге құқығы бар тиісті сайлау округі сайлаушыларының жалпы санының кемінде бір пайыз дауысымен қолдау табуға тиіс.

2. Сайлаушылардың қолдауы олардың қолдарын жинаумен куәландырылады.

3. Кандидатты қолдап қол жинауды сенім білдірілген адамдар ұйымдастырады және кандидаттың осы Конституциялық заңда, "Қазақстан Республикасындағы жергілікті

мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 36-2-бабында және Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызмет саласындағы заңнамасында көзделген талаптарға сәйкестігі тексерілгеннен кейін үш күн мерзімнен кешіктірілмей тиісті аумақтық сайлау комиссиясы беретін қол қою парақтарымен ресімделеді.

3-1. Қол қою парақтары тиісті аумақтық сайлау комиссиясына тіркеу кезеңі аяқталғанға дейін үш күннен кешіктірілмей ұсынылуға тиіс.

4. Әрбір қол қою парағының реттік нөмірі болуға және онда кандидат пен қол жинайтын адамның тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басты куәландыратын құжатта көрсетілген болса), кандидаттың жеке қолы, сондай-ақ өз қолдарын қоятын сайлаушылар туралы мынадай мәліметтер:

1) тегі, аты және әкесінің аты (егер ол жеке басты куәландыратын құжатта көрсетілген болса);

2) жеке басты куәландыратын құжаттың нөмірі мен сериясы;

3) туған күні, айы және жылы;

4) тұрғылықты жерінің мекенжайы;

5) жеке қолы қамтылған бағандар болуға тиіс.

5. Қол жинайтын адам қол жинау кезінде тиісті қол қою парағында жеке қолы тұратын кандидаттың сенім білдірілген адамын тіркеу туралы куәліктің көшірмесін көрсетуге тиіс.

6. Қол қою парағының үлгісін Орталық сайлау комиссиясы бекітеді.

7. Толтырылған қол қою парақтары тиісті аумақтық сайлау комиссиясына тапсырылады, ол үш күндік мерзімде құжаттандыру және паспорттар мен жеке куәліктер беру жөніндегі уәкілетті органның жұмыскерлерін тарта отырып, жиналған қолдардың анықтығын тексеруді жүзеге асырады және тиісті хаттаманы ресімдейді.

8. Қойылған қолдардың анықтығын тексеру осы баптың 1-тармағына сәйкес әкімдікке кандидатқа қажетті мөлшерде қолдардың анықтығы белгіленгенге дейін жүргізіледі.

113-5-бап. Әкімдікке кандидаттарды тіркеу

1. Кандидаттарды тіркеуді тиісті аумақтық сайлау комиссиясы жүзеге асырады.

2. Саяси партия ұсынған кандидатты қоспағанда, кандидат өз қаражатынан жергілікті атқарушы органдардың шотына сайлау жарнасын:

аудан (облыстық маңызы бар қала) әкімдігіне кандидаттар үшін – тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңда белгіленетін және тиісті қаржы жылының 1 қаңтарында қолданыста болатын жалақының ең төмен бес еселенген мөлшерінде;

аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімдігіне кандидаттар үшін – тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңда белгіленетін

және тиісті қаржы жылының 1 қаңтарында қолданыста болатын жалақының ең төменгі бір еселенген мөлшерінде енгізеді.

Кандидатты ұсынған саяси партия өз қаражатынан әрбір ұсынылған кандидат үшін жергілікті атқарушы органдардың шотына сайлау жарнасын:

аудан (облыстық маңызы бар қала) әкімдігіне кандидаттар үшін – тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңда белгіленетін және тиісті қаржы жылының 1 қаңтарында қолданыста болатын жалақының ең төмен бес еселенген мөлшерінде;

аудандық маңызы бар қала, ауыл, кент, ауылдық округ әкімдігіне кандидаттар үшін – тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңда белгіленетін және тиісті қаржы жылының 1 қаңтарында қолданыста болатын жалақының ең төменгі бір еселенген мөлшерінде енгізеді.

Сайлау қорытындылары бойынша кандидат әкім болып сайланған немесе дауыс беру қорытындылары бойынша кандидат дауыс беруге қатысқан сайлаушылар дауысының кемінде бес пайызын алған жағдайларда, сондай-ақ кандидат қайтыс болған жағдайда енгізілген жарна кандидатқа немесе саяси партияға қайтарылады. Қалған барлық жағдайларда енгізілген жарна қайтарылуға жатпайды және жергілікті бюджет кірісіне алынады.

3. Тіркелгенге дейін кандидат және оның зайыбы (жұбайы) тұрғылықты жері бойынша мемлекеттік кіріс органдарына салықтардың және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдердің түсуін қамтамасыз ету саласында басшылықты жүзеге асыратын уәкілетті мемлекеттік орган белгілеген тәртіппен және нысанда ұсыну мерзімі басталған айдың бірінші күніне активтер мен міндеттемелер туралы декларацияны тапсырады.

Кандидат және оның зайыбы (жұбайы) декларациялаған активтер мен міндеттемелер туралы мәліметтердің анықтығын мемлекеттік кіріс органдары кандидат тіркелген күннен бастап бес күн ішінде тексереді.

Бұл ретте кандидаттың және оның зайыбының (жұбайының) активтер мен міндеттемелер туралы мәліметтерді ұсынуы туралы мемлекеттік кіріс органдарының талабын алған ұйымдар сұратылған ақпаратты талап алынған күннен бастап үш күн ішінде ұсынуға міндетті.

4. Тиісті аумақтық сайлау комиссиясы құжаттар тіркеуге келіп түскен кезден бастап кандидаттың құжаттарын арнаулы тексеру жүргізу үшін Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздік органдарына жібереді.

Арнаулы тексерудің нәтижелерін Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздік органдары аудандық (қалалық) сайлау комиссиясынан құжаттарды алған кезден бастап отыз күн ішінде аудандық (қалалық) сайлау комиссиясына ұсынады.

Бұл ретте арнаулы тексеру барысында Қазақстан Республикасы ұлттық қауіпсіздік органдарының мәліметтерді ұсыну туралы талабын алған ұйымдар сұратылған ақпаратты талап алынған күннен бастап үш күн ішінде ұсынуға міндетті.

5. Саяси партия ұсынған кандидатты тіркеу мынадай құжаттар:

1) саяси партияны мемлекеттік тіркеу туралы құжаттың көшірмесін қоса бере отырып, осы саяси партияның тиісті филиалының (өкілдігінің) жоғары басшы органы отырысының кандидатты ұсыну жөніндегі хаттамасынан үзінді көшірме;

2) азаматтың әкімдікке кандидат болып дауысқа түсуге келісетіні туралы өтініші;

3) кандидат туралы өмірбаяндық деректер;

4) кандидаттың және оның зайыбының (жұбайының) активтер мен міндеттемелер туралы декларацияларды тапсырғаны туралы мемлекеттік кіріс органының анықтамалары;

5) саяси партияның сайлау жарнасын енгізгенін куәландыратын құжат;

6) адамның саяси партияға мүшелігін растайтын құжат;

7) Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметіне кіретін азаматтарға арнаулы тексеру жүргізуге қажетті құжаттар болған кезде жүргізіледі.

6. Кандидат өзін-өзі ұсынған жағдайда оны тіркеу мынадай құжаттар:

1) азаматтың әкімдікке кандидат болып дауысқа түсу ниеті туралы өтініші;

2) тиісті әкімшілік-аумақтық бірлік сайлаушыларының кандидатты қолдап қойған қолдарын тексеру нәтижелері туралы тиісті аумақтық сайлау комиссиясының хаттамасы;

3) кандидат туралы өмірбаяндық деректер;

4) кандидаттың және оның зайыбының (жұбайының) активтер мен міндеттемелер туралы декларацияларды тапсырғаны туралы мемлекеттік кіріс органының анықтамалары;

5) кандидаттың сайлау жарнасын енгізгенін куәландыратын құжат;

6) Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметіне кіретін азаматтарға арнаулы тексеру жүргізуге қажетті құжаттар болған кезде жүргізіледі.

7. Осы Конституциялық заңның 113-3-бабының 6-тармағында көзделген тәртіппен жоғары тұрған әкімнің ұсынған кандидатты тіркеу мынадай құжаттар:

1) жоғары тұрған әкімнің ұсынуы;

2) азаматтың әкімдікке кандидат болып дауысқа түсуге келісетіні туралы өтініші;

3) кандидат туралы өмірбаяндық деректер;

4) кандидаттың және оның зайыбының (жұбайының) активтер мен міндеттемелер туралы декларацияларды тапсырғаны туралы мемлекеттік кіріс органының анықтамалары;

5) кандидаттың сайлау жарнасын енгізгенін куәландыратын құжат;

6) Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметіне кіретін азаматтарға арнаулы тексеру жүргізуге қажетті құжаттар болған кезде жүргізіледі.

8. Тиісті аумақтық сайлау комиссиясы кандидаттарды тіркеу туралы хаттама жасайды.

9. Тиісті аумақтық сайлау комиссиясы кандидаттарды тіркегеннен кейін бесінші күннен кешіктірмей жергілікті бұқаралық ақпарат құралдарында әрбір кандидаттың тегін, атын, әкесінің атын (егер ол жеке басты куәландыратын құжатта көрсетілген болса), туған жылын, атқаратын лауазымын (жұмысының түрін), жұмыс орны мен тұрғылықты жерінің мекенжайын, ұсынылу тәсілін, сондай-ақ кандидаттың қалауына қарай оның саяси партияға тиесілілігі мен ұлты туралы мәліметтерді көрсете отырып, тіркеу туралы хабарды жариялайды.

10. Тиісті аумақтық сайлау комиссиясы тіркеу кезінде кандидаттарға тиісті куәлік береді.

11. Тиісті аумақтық сайлау комиссиясы:

1) кандидат ұсыну қағидаларын бұзған, тіркеуге қажетті құжаттарды ұсынбаған;

2) кандидат осы Конституциялық заңда, "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 36-2-бабында және Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызмет саласындағы заңнамасында өзіне қойылатын талаптарға сәйкес келмеген;

3) кандидат өзінің сайлау алдындағы науқанында лауазымдық немесе қызметтік жағдайын пайдаланған;

4) кандидат, сондай-ақ кандидатты ұсынатын саяси партия сайлау алдындағы үгітті тіркеу мерзімі аяқталғанға дейін жүргізген;

5) сот кандидаттың және (немесе) оның сенім білдірген адамдарының басқа кандидаттың ар-намысы мен қадір-қасиетіне нұқсан келтіретін, оның іскерлік беделін түсіретін жалған мәліметтерді тарату фактісін анықтаған;

6) сот кандидаттың және оның сенім білдірген адамдарының сайлаушыларды сатып алу фактілерін анықтаған;

7) Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасына сәйкес декларацияны беру кезінде кандидат немесе оның зайыбы (жұбайы) декларациялаған активтер мен міндеттемелер туралы мәліметтердің анық еместігі анықталған;

8) арнаулы тексерудің теріс нәтижелері алынған жағдайларда;

9) осы Конституциялық заңда белгіленген өзге де жағдайларда кандидатты тіркеуден бас тартады немесе кандидатты тіркеу туралы шешімнің күшін жояды.

12. Дауыс беру күніне екі күн қалғанда кандидатты тіркеу туралы шешімнің күшін жоюға немесе бұрын тіркеуден шығарылған кандидатты қалпына келтіруге жол берілмейді.

13. Кандидатты тіркеуден бас тартуға немесе оны тіркеу туралы шешімнің күшін жоюға кандидаттарды ұсынған саяси партия, жоғары тұрған әкім немесе кандидат үш күндік мерзімде тиісті облыстық сайлау комиссиясына немесе сотқа шағым жасай

алады. Шағым бойынша шешімді сот немесе жоғары тұрған аумақтық сайлау комиссиясы шағым берілген күннен бастап үш күндік мерзімде шығарады.

14. Егер сайлауды тағайындау кезінде өзгеше белгіленбесе, кандидатты тіркеу барлық қажетті құжаттарды алғаннан кейін басталады және аудандар, облыстық маңызы бар қалалар әкімдерінің сайлауы өткізілетін күнге дейін жиырма бес күн бұрын және аудандық маңызы бар қалалар, ауылдар, кенттер, ауылдық округтер әкімдерінің сайлауы өткізілетін күнге дейін жиырма күн бұрын жергілікті уақыт бойынша он сегіз сағатта аяқталады.

113-6-бап. Әкімдікке кандидатураны алып тастау, кандидат етіп ұсыну туралы шешімнің күшін жою

1. Әкімдікке кандидат өзін-өзі ұсынған жағдайда, тіркелген күннен бастап және дауыс беруге дейін екі күн қалған кезеңде өз кандидатурасын алып тастай алады, бұл туралы тиісті аумақтық сайлау комиссиясына жазбаша өтінішпен жүгінеді.

Саяси партия немесе жоғары тұрған әкім ұсынған әкімдікке кандидат тіркелген күнінен бастап және дауыс беруге дейін екі күн қалғанда бұл туралы тиісті аумақтық сайлау комиссиясына жазбаша өтініш және саяси партияның тиісті филиалына (өкілдігіне) немесе кандидатты ұсынған жоғары тұрған әкімге хабарлама жасай отырып, өз кандидатурасын алып тастай алады

2. Кандидатты ұсынған саяси партияның тиісті филиалының (өкілдігінің) жоғары басшы органы немесе әкімді тіркеуге дейін екі күн бұрын кандидатты ұсыну туралы өз шешімінің күшін жоя алады, бұл туралы кандидатқа хабарлайды және кандидатты ұсыну туралы шешімнің күшін жою туралы өтінішті тиісті аумақтық сайлау комиссиясына жібереді, ол осының негізінде кандидатты тіркеуді жүргізбейді не кандидатты тіркеу туралы шешімнің күшін жояды.

113-7-бап. Тіркеу мерзімі аяқталғаннан кейін әкімдікке кандидаттар ұсыну

1. Егер кандидаттарды тіркеу мерзімі аяқталған күнге қарай әкімге екеуден аз кандидат тіркелген болса, тиісті аумақтық сайлау комиссиясы өз шешімімен сайлау мерзімін ұзартады, бірақ ол он бес күннен аспауға тиіс.

2. Егер тіркеу мерзімі аяқталғаннан кейін кандидаттардың шығып қалуы нәтижесінде тиісті сайлау округі бойынша әкімдікке екеуден аз кандидат қалған болса, тиісті аумақтық сайлау комиссиясы өз шешімімен сайлау мерзімін ұзартады, бірақ ол он бес күннен аспауға тиіс.

3. Бұл жағдайларда кандидаттар ұсыну осы Конституциялық заңға сәйкес жүзеге асырылады.

113-8-бап. Әкімді сайлау кезінде дауыстарды санау

1. Учаскелік сайлау комиссиясы дауыс беру нәтижелері бойынша дауыс беру хаттамасын жасайды, ол дереу тиісті аумақтық сайлау комиссиясына жеткізіледі.

2. Дауыстарды санау нәтижесін айқындауға байланысты өзге мәселелер осы Конституциялық заңның Жалпы бөлігінде белгіленген қағидаларға сәйкес шешіледі.

113-9-бап. Әкімді қайта сайлау

1. Егер сайлау жарамсыз деп танылса, аумақтық сайлау комиссиясы қайта сайлау өткізу туралы шешім қабылдайды.

2. Егер кандидаттар ең көп бірдей дауыс санын жинаса, аумақтық сайлау комиссиясы қайта сайлау өткізу туралы шешім қабылдайды.

3. Қайта сайлау бастапқы сайлаудан кейін бір ай мерзімнен кешіктірілмей өткізіледі. Дауыс беру сол сайлау учаскелерінде және сайлаушылардың бастапқы сайлауды өткізу үшін жасалған сол тізімі бойынша жүргізіледі.

Қайта сайлау кезінде жүзеге асыру көзделген сайлау іс-шаралары осы Конституциялық заңға сәйкес аумақтық сайлау комиссиясы айқындайтын мерзімдерде өткізіледі.

113-10-бап. Әкімді сайлау қорытындыларын белгілеу және жариялау

1. Сайлау қорытындылары учаскелік сайлау комиссияларының хаттамалары негізінде тиісті аумақтық сайлау комиссиясының отырысында сайлаудан кейін үш күндік мерзімнен кешіктірілмей белгіленеді.

Сайлау қорытындылары туралы хаттама жасалады, оған тиісті аумақтық сайлау комиссиясының төрағасы мен мүшелері қол қояды.

2. Басқа кандидаттармен салыстырғанда дауыс беруге қатысқан сайлаушылардың ең көп дауысын жинаған кандидат әкім болып сайланды деп есептеледі.

3. Сайлау қорытындыларын белгілеудің және жариялаудың өзге де мәселелері осы Конституциялық заңның Жалпы бөлігінде белгіленген қағидаларға сәйкес шешіледі.

113-11-бап. Әкімді тіркеу

1. Тиісті аумақтық сайлау комиссиясы сайланған әкімдерді учаскелік сайлау комиссияларының хаттамалары негізінде, сайлау өткізілген күннен бастап жеті күн мерзімде тіркейді.

2. Егер сайлау барысында немесе дауыстарды санау кезінде не сайлау нәтижелерін айқындау кезінде осы Конституциялық заңды бұзушылық орын алса, тиісті аумақтық сайлау комиссиясы учаскелік сайлау комиссиясының ұсынуы немесе азаматтардың жолданымдары бойынша әкімнің сайлауын жарамсыз деп тани алады және әкімді тіркеуден бас тарта алады. Бұл ретте кандидаттар тиісті аумақтық сайлау комиссиясының осы шешіміне қабылданған күнінен бастап бес күн ішінде сотқа не жоғары тұрған сайлау комиссиясына шағым жасай алады, олар бес күн мерзімде шешім қабылдайды.";

79) мынадай мазмұндағы 13-2-тараумен толықтырылсын:

"13-2-тарау. Бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша Парламент Мәжілісі және мәслихаттар депутаттарын кері шақырып алу

113-12-бап. Кері шақырып алуға бастамашылық жасау

1. Бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша депутаттың мандатын кері қайтарып алуға сайлаушылардың сенімін жоғалту, оның ішінде сайлау алды бағдарламасын орындамауға байланысты сенімді жоғалту негіз болып табылады.

2. Мандатты кері қайтарып алуға бастамашылық жасау депутат жұмысының бірінші жылының соңына және соңғы жылының аяғына дейін қолданыла алмайды.

Кері шақырып алуға қайтадан бастамашылық жасауды дауыс беру қорытындылары жарияланған кезден бастап депутаттың мандаты сақталатын бір жыл өткенге дейін қолдануға болмайды.

3. Депутаттың мандатын кері шақырып алуға бастамашылық жасау құқығы тиісті бір мандатты сайлау округінің сайлаушыларына тиесілі.

113-13-бап. Мандатты кері қайтарып алуға бастамашылық жасау және бастамашы топты қалыптастыру тәртібі

1. Тиісті бір мандатты сайлау округінің сайлаушысы тиісті аумақтық сайлау комиссиясына депутаттың мандатын кері қайтарып алу туралы өтінішпен, кері қайтарып алуға бастамашылық жасаудың негіздерін баяндай отырып жүгінеді.

2. Сайлау комиссиясы өтінішті осы Конституциялық заңның 113-14-бабының және осы баптың 1-тармағының талаптарына сәйкестігін қарап, өтінішті тіркеу туралы не одан бас тарту туралы бастамашыны және жоғары тұрған комиссияны үш күннен кешіктірмей хабардар етеді.

Өтінішті тіркеуден бас тартуға бас тарту туралы шешім қабылданған күннен бастап он күн ішінде сот тәртібімен шағым жасалуы мүмкін.

3. Аумақтық сайлау комиссиясы депутатты кері шақырып алу жөнінде қол жинау үшін өзінің интернет-ресурсында нысанын Орталық сайлау комиссиясы белгілейтін қол қою парақтарын орналастырады.

113-14-бап. Қол жинаудың тәртібі және мерзімдері

1. Мандатты кері қайтарып алу үшін азаматтардың қолын жинауды бастамашы тиісті аумақтық сайлау комиссиясында өтініш тіркелген күннен бастап күнтізбелік отыз күн ішінде ұйымдастырады.

2. Қол жинау мерзімі аяқталғаннан кейін:

1) тиісті бір мандатты аумақтық сайлау округі сайлаушыларының жалпы санының он пайызынан астамы қол қойған кезде бастамашы қол қою парақтарын тиісті сайлау комиссиясына береді;

2) қолтаңбалардың саны тиісті бір мандатты аумақтық сайлау округі сайлаушыларының жалпы санының он пайызына жетпеген не тиісті сайлау комиссияларына қол қою парақтары берілмеген кезде тиісті сайлау комиссиясы қол қою парақтарын жарамсыз деп тану туралы, кері қайтарып алу жөніндегі қызметті тоқтату туралы шешім қабылдайды.

Тиісті сайлау комиссиялары он күндік мерзімде құжаттандыру және паспорттар мен жеке куәліктер беру жөніндегі уәкілетті органның қызметкерлерін тарта отырып, осы

бір мандатты аумақтық сайлау округі азаматтарының қолдарының дұрыстығын және тұрғылықты жерін қол қою парақтарында тексереді.

3. Әрбір азамат қол қою парағына тек бір рет қана қол қоюға құқылы. Азаматтың қолы оның тегін, атын, әкесінің атын, тіркеу орнын, жеке басын куәландыратын құжаттың деректерін, ал ол болмаған жағдайда Қазақстан Республикасының азаматы паспортының деректері және параққа қол қойылған күні толық көрсетіле отырып толықтырылады.

4. Белгіленбеген үлгідегі қол қою парақтары жарамсыз болып табылады.

Осы баптың талаптарын бұза отырып толтырылған қол қою парақтары дауыстарды санау кезінде есепке алынбайды.

113-15-бап. Дауыс беруді өткізу тәртібі және мерзімдері

1. Тиісті сайлау комиссиясы табыс етілген қол қою парақтары осы Конституциялық заңның 113-16-бабының және осы баптың талаптарына сәйкес келген кезде анықтығын тексеру мерзімі өткен соң бір күннен кешіктірмей мандатты кері қайтарып алу бойынша дауыс беруді өткізу туралы шешім қабылдайды.

2. Тиісті сайлау комиссиясы дауыс беруді өткізу туралы шешім қабылданған кезден бастап үш жұмыс күнінен кешіктірмей депутатқа оның мандатын кері қайтарып алу жөнінде хабарлама жібереді.

3. Мандатты кері қайтарып алу бойынша дауыс беру дауыс беруді тағайындау туралы шешім қабылданған күннен бастап екі ай ішінде өткізіледі.

4. Тиісті сайлау комиссиясы дауыс беруді өткізу туралы шешім қабылдаған кезден бастап депутатқа және кері шақырып алу бастамашысына мандатты кері қайтарып алуға қатысты:

Парламент Мәжілісі депутатының мандатына қатысты – күнтізбелік бес күн ішінде;
мәслихат депутатының мандатына қатысты – күнтізбелік үш күн ішінде үгіт жүргізу құқығы беріледі.

113-16-бап. Кері шақырып алу бойынша дауыс беру тәртібі

1. Депутаттарды бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша кері шақырып алу дауыс беруді өткізу арқылы жүзеге асырылады.

2. Дауыс беру осы бапта көзделген ерекшеліктер ескеріле отырып, депутаттарды сайлау сияқты тәртіппен өткізіледі.

3. Егер дауыс беруге тиісті аумақтық сайлау округі сайлаушыларының кемінде үштен бірі қатысса, дауыс беру өткізілді деп есептеледі.

4. Егер дауыс беруге қатысқан сайлаушылардың елу пайызынан астамы кері шақырып алуды жақтап дауыс берсе, Парламент Мәжілісінің немесе мәслихаттың депутаты кері шақырып алынған болып есептеледі.

5. Мандатты кері қайтарып алу бойынша дауыс беру қорытындылары орталық және аумақтық сайлау комиссиясының отырысында шығарылады, хаттамамен ресімделеді, оған төраға, төрағаның орынбасары, хатшы және комиссия мүшелері қол қояды.

Сайлау комиссиясының мандаттан айыру туралы ресми хабары дауыс беру өткізілген күннен бастап үш күндік мерзімнен кешіктірілмей бұқаралық ақпарат құралдарында жарияланады.

6. Бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша депутатты мандатынан айырған жағдайда тиісті сайлау комиссиясы осы Конституциялық заңның ережелеріне сәйкес депутаттар сайлауын тағайындайды.";

80) 133-бапта:

мынадай мазмұндағы төртінші және бесінші бөліктермен толықтырылсын:

Осы Конституциялық заңның 17-бабы 1-тармағы 2) тармақшасының қолданысы 2024 жылғы 1 қаңтарға дейін тоқтатыла тұрсын тоқтатыла тұрған кезеңде бұл тармақша мынадай редакцияда қолданылады деп, белгіленсін:

"2) тиісті сайлау учаскесіндегі сайлаушылар саны екі мыңнан асатын кезде – жетіден он бір мүшеге дейін қамтылуға айқындайды."

Аудандар, облыстық маңызы бар қалалар әкімдерінің сайлауына қатысты осы Конституциялық заңның 113-1-бабының 1 және 2-тармақтары 2025 жылғы 1 қаңтарға дейін тоқтатыла тұрсын, тоқтатыла тұрған кезеңде бұл тармақтар мынадай редакцияда қолданылады деп белгіленсін:

"113-1-бап. Әкім сайлауын тағайындау

1. Сайлауды тағайындау үшін:

1) пилоттық өңірлердің тізбесін және аудандар, облыстық маңызы бар қала әкімдерін сайлауды өткізу күнін белгілеу туралы мәслихаттың шешімі;

2) заңда белгіленген жағдайларда аудан, облыстық маңызы бар қала әкімінің өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату немесе тиісті әкімшілік-аумақтық бірлікті қайта ұйымдастыру негіз болып табылады.

Әкімшілік аумақтық бірлікті қайта ұйымдастыру (қосу, қайта құру, бөліп шығару немесе бөліну) кезде сайлау жаңадан құрылған әкімшілік аумақтық бірлігінде ғана тағайындалады.

2. Аудан, облыстық маңызы бар қала әкімінің сайлауын тиісті аумақтық сайлау комиссиясы мәслихаттың шешімімен белгіленген аудан, облыстық маңызы бар қала әкімінің сайлауын өткізетін күнге дейін кемінде елу күн бұрын тағайындайды және осы Конституциялық заңның 113-3-бабының 6-тармағында және 113-9-бабында көрсетілген жағдайларды қоспағанда, мәслихаттың шешімімен белгіленген күні өткізілуге тиіс."

2. "Қазақстан Республикасының Парламенті және оның депутаттарының мәртебесі туралы" 1995 жылғы 16 қазандағы Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына:

1) 4-баптың 3 және 4-тармақтары мынадай редакцияда жазылсын:

"3. Сенаттың он депутатын Республика Президенті тағайындайды, оның бесеуін Қазақстан халқы Ассамблеясының ұсынысы бойынша тағайындайды.

4. Мәжіліс Конституциялық заңда белгіленген тәртіппен сайланатын тоқсан сегіз депутаттан тұрады.

Алпыс тоғыз депутат – саяси партиялардан партиялық тізімдер бойынша бірыңғай жалпыұлттық сайлау округі бойынша, жиырма тоғызы – бір мандатты аумақтық сайлау округтері бойынша, жалпыға бірдей, тең және төте сайлау құқығы негізінде жасырын дауыс беру арқылы сайланады.";

2) 8-баптың 2-тармағында:

"Хатшысы мен Республика Президенті Әкімшілігінің Басшысы" деген сөздер " Кеңесші, Республика Президенті Әкімшілігінің Басшысы және Адам құқықтары жөніндегі уәкіл" деген сөздермен толықтырылсын;

3) 9-баптың 5-тармағының 6) тармақшасында:

"Кеңестің екі мүшесінің" деген сөздер "Соттың үш судьясы" деген сөздермен ауыстырылсын;

"Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің" деген сөздер "Жоғары аудиторлық палатаның" деген сөздермен ауыстырылсын;

4) 15-бапта:

3-тармақтағы "Республика" деген сөз "Осы баптың 3-1-тармағында көзделген жағдайларды қоспағанда, Республика" деген сөздермен ауыстырылсын.";

мынадай мазмұндағы 3-1-тармақпен толықтырылсын:

"3-1. Заң жобаларын Парламент Палаталарының бірлескен отырысында қарау тәртібі Парламент Регламентінде айқындалады.";

5-тармақтағы "өзге мәселелерді Мәжіліс Регламенті шешеді" деген сөздер "өзге де мәселелерді Парламент және оның Палаталарының регламенттері шешеді" деген сөздермен ауыстырылсын;

5) 16-баптың 2-тармағы мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын:

"Конституцияның 61-бабы 2-тармағының екінші бөлігінде көзделген заң жобалары Парламентке енгізілген жағдайда Республика Үкіметі осы баптың 1-тармағында көрсетілген мәселелер бойынша заң күші бар уақытша нормативтік құқықтық актілерді өз жауапкершілігіне алуға құқылы, бұл актілері Парламент қабылдаған заңдар күшіне енгенге дейін немесе Парламент заңдарды қабылдамағанға дейін қолданылады.";

6) 17-бапта:

2-тармақтың екінші бөлігіндегі "Парламент Палаталарының" деген сөздер " Парламенттің және оның Палаталарының" деген сөздермен ауыстырылсын;

мынадай мазмұндағы 3-тармақпен толықтырылсын:

"3. Халықтың өмірі мен денсаулығына, конституциялық құрылысқа, қоғамдық тәртіпті сақтауға, елдің экономикалық қауіпсіздігіне қатер төндіретін жағдайларға жедел ден қою мақсатында Республика Үкіметінің заң шығару бастамасы тәртібімен енгізілген заң жобалары Парламент Палаталарының бірлескен отырысында Парламенттің дереу қарауына жатады.";

7) 18-бап мынадай редакцияда жазылсын:

"18-бап. Заңдарды қабылдау

1. Мәжіліс депутаттары жалпы санының көпшілік даусымен қабылданған заң Сенатқа беріледі, онда алпыс күннен асырмай қаралады.

Мәжіліс депутаттардың жалпы санының көпшілік даусымен заң жобасын тұтастай қабылдамауға құқылы. Қабылданбаған заң жобасы қабылданбаған болып есептеледі және бастамашыға қайтарылады.

Сенат депутаттары жалпы санының көпшілік даусымен мақұлданған заң он күн ішінде Президенттің қол қоюына ұсынылады. Егер Сенат заңды тұтастай немесе оның жекелеген баптарын мақұлдаса, онда заң Мәжіліске қайтарылады. Бұл ретте Сенат Мәжіліске Заңның жекелеген баптарының жаңа редакциясын ұсынуға құқылы.

Сенат алпыс күн ішінде тиісті шешім қабылдамаған жағдайда, заң Президентке қол қоюға ұсынылады.

2. Егер Мәжіліс депутаттардың жалпы санының көпшілік даусымен Заңның жекелеген баптарының Сенат ұсынған редакциясымен келіссе, заң жаңа редакцияда Мәжіліс қабылдаған және Сенат мақұлдаған болып есептеледі және он күн ішінде Президенттің қол қоюына табыс етіледі.

Егер Мәжіліс Заңның жекелеген баптарының Сенат ұсынған редакциясына нақ сондай көпшілік дауыспен қарсылық білдірсе, сондай-ақ Сенат заңды тұтастай мақұлдамаған жағдайда, Палаталар арасындағы келіспеушіліктер келісу рәсімдері арқылы шешіледі.

Келісу комиссиясы әзірлеген Заңның редакциясы Мәжіліс пен Сенаттың осы баптың 1-тармағында белгіленген тәртіппен қарауына жатады.

Мәжіліс Палата депутаттары жалпы санының көпшілік даусымен заңды келісу комиссиясы ұсынған редакцияда қабылдамаған жағдайларда, Мәжіліс бұрын қабылданған редакцияда заң бойынша қайта дауыс беруді өткізеді.

Егер Мәжіліс қайтадан дауыс беру кезінде Палата депутаттары жалпы санының үштен екісінің көпшілік даусымен бұрын қабылданған шешімді растаса, заң он күн ішінде Президенттің қол қоюына табыс етіледі.

Егер заң Мәжіліс депутаттарының көрсетілген көпшілік даусын ала алмаса, заң қабылданбады деп есептеледі және бастамашыға қайтарылады.

3. Үкімет енгізген заң жобасының қабылданбауына байланысты Премьер-Министр Парламент Палаталарының бірлескен отырысында Үкіметке сенім білдіру туралы мәселе қоюға құқылы. Бұл мәселе бойынша дауысқа салу сенім білдіру туралы мәселе қойылған көзден бастап қырық сегіз сағат өтпейінше өткізілмейді. Егер сенімсіздік білдіру туралы ұсыныс Палаталардың әрқайсысының депутаттары жалпы санының көпшілік даусын ала алмаса, заң жобасы дауысқа салынбай қабылданды деп саналады. Алайда, Үкімет бұл құқықты жылына екі реттен артық пайдалана алмайды.

"Жыл" деген уақыт кезеңі деп осы тармаққа қатысты алғанда ағымдағы жылды (1 қаңтар - 31 желтоқсан аралығы) түсіну керек.

4. Конституцияға өзгерістер мен толықтырулар, конституциялық заңдардың жобалары, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Конституциясының 61-бабы 2-тармағының екінші бөлігінде көзделген тәртіппен енгізілген заңдардың жобалары бірлескен отырыстарда қаралады.";

8) 19-баптың 2-тармағындағы "Сенаты" деген сөз алып тасталсын;

9) 20-бапта:

2-тармақтың екінші және төртінші бөліктеріндегі "заң бойынша Парламент бұрын қабылдаған шешімді растамайтын болса" деген сөздер "Президенттің қарсылықтарын еңсермесе" деген сөздермен ауыстырылсын;

2-тармақтың үшінші және бесінші бөлігіндегі "заң бойынша бұрын қабылданған шешімді растайтын болса" деген сөздер "Президенттің қарсылықтарын еңсерсе" деген сөздермен ауыстырылсын;

5-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"5. Егер Республика Президентінің қарсылықтары Парламент қабылдаған конституциялық заңдарға енгізілген болса, онда Парламент қарсылықтар жіберілген күннен бастап бір ай мерзімде Палаталардың бірлескен отырысында Республика Президентінің қарсылығын туғызған конституциялық заңдар немесе Конституциялық заңның баптары бойынша қайтадан талқылау мен дауыс беруді өткізеді. Бұл мерзімнің сақталмауы Президент қарсылықтарының қабылданғанын білдіреді. Егер Парламент әр Палата депутаттарының жалпы санының төрттен үш көпшілік даусымен Президенттің қарсылығын еңсерсе, Президент бір ай ішінде Конституциялық заңға қол қояды. Егер Президенттің қарсылығы еңсерілмесе, конституциялық заң қабылданбаған немесе Президент ұсынған редакцияда қабылданған болып есептеледі.";

мынадай мазмұндағы 6-тармақпен толықтырылсын:

"6. Егер Республика Президентінің қарсылығы Конституцияның 61-бабы 2-тармағының екінші бөлігіне сәйкес Парламент қабылдаған заңға немесе оның бабына енгізілген жағдайда, Президенттің қарсылығын туғызған заң немесе оның баптары бойынша қайтадан талқылау және дауыс беру Конституциялық заңның осы бабының 5-тармағында белгіленген тәртіппен жүргізіледі.";

10) 22-баптың 1 және 2-1-тармақтарындағы "Ұлттық Банк Төрағасын," деген сөздер "Конституциялық Соты Төрағасын, Ұлттық Банкі Төрағасын, Жоғары Сот Кеңесі Төрағасын" деген сөздермен ауыстырылсын;

11) 23-1-баптың 1-тармағында:

"Конституциялық Кеңестің екі мүшесін" деген сөздер "Конституциялық Соттың үш судьясын" деген сөздермен ауыстырылсын;

"Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің" деген сөздер "Жоғары аудиторлық палатаның" деген сөздермен ауыстырылсын;

12) 24-бапта:

4-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"4. Парламент Мәжілісінің партиялық тізім бойынша сайланған депутатының өкілеттігі саяси партияның басшы органының шешімімен ол кері шақырылып алынған жағдайда мерзімінен бұрын тоқтатылуы мүмкін.";

7-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"7. Парламент Мәжілісінің депутаты:

1) ол конституциялық заңға сәйкес өзін партиялық тізім негізінде сайлаған саяси партиядан шыққан немесе шығарылған;

2) конституциялық заңға сәйкес партиялық тізім негізінде өзі сайланған саяси партия қызметін тоқтатқан;

3) бір мандатты аумақтық сайлау округі бойынша сайланған депутатты сайлаушылар Конституциялық заңда айқындалған тәртіппен кері шақырып алған кезде өз мандатынан айырылады.";

13) 27-баптың 2 және 6-тармақтарындағы "Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің" деген сөздер "Жоғары аудиторлық палатаның" деген сөздермен ауыстырылсын.

3. "Республикалық референдум туралы" 1995 жылғы 2 қарашадағы Қазақстан Республикасының Конституциялық Заңына:

1) 14-баптың 7-тармағындағы "паспорт қызметінің" деген сөздер "кұжаттандыру және паспорттар мен жеке куәліктер беру жөніндегі уәкілетті органның" деген сөздермен ауыстырылсын;

2) 32-бапта:

тақырыбындағы "Кеңесінің" деген сөз "Сотының" деген сөзбен ауыстырылсын;

1 және 3-тармақтарындағы "Кеңес" деген сөз "Сот" деген сөзбен ауыстырылсын;

2-тармақтағы "Кеңеске" деген сөз "Сотқа" деген сөзбен ауыстырылсын.

4. "Қазақстан Республикасының Үкіметі туралы" 1995 жылғы 18 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына:

1) 10-бапта:

1-тармақ мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын:

"Халықтың өмірі мен денсаулығына, конституциялық құрылысқа, қоғамдық тәртіпті сақтауға, елдің экономикалық қауіпсіздігіне қатер төндіретін жағдайларға жедел ден қою мақсатында, Республика Үкіметі заң күші бар, уақытша қаулыларды өз жауапкершілігіне алуға құқылы, олар Парламент қабылдаған заңдар күшіне енгенге дейін немесе Парламент заңдарды қабылдамағанға дейін қолданыста болады заңдар.";

2-тармақ мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын:

"Үкіметтің заң күші бар уақытша қаулылары Үкімет мүшелері жалпы санының үштен екісінің даусымен қабылданады.";

4-тармақтағы "Үкімет қаулылары" деген сөздер "Үкімет қаулыларының, Заң күші бар уақытша" деген сөздермен ауыстырылсын;

мынадай мазмұндағы 5-1-тармақпен толықтырылсын:

"5-1. Үкіметтің заң күші бар уақытша қаулылары "Құқықтық актілер туралы" Заңда, сондай-ақ Республика Үкіметінің актілерінде айқындалатын тәртіппен әзірленеді және қабылданады.";

2) 19-баптың 1-тармағының 2) тармақшасындағы "Кеңеспен" деген сөз "Сотпен" деген сөзбен ауыстырылсын;

3) 22-баптың 2-2-тармағы мынадай редакцияда жазылсын:

"2-2. Ведомстволар, департаменттер және басқармалар министрліктің құрылымдық бөлімшелері болып табылады.

Үкімет құрамына кіретін құқық қорғау органдары үшін, мемлекеттік қызметтің ерекше түрі ескеріле отырып, қызметтер құруға рұқсат етіледі.

Министрліктің құрылымын және оның құрылымдық бөлімшелері туралы ережелерді министр бекітеді.

Министрлік қызметтерінің, департаменттері мен басқармаларының жиынтығы оның аппараты болып табылады.";

5. "Қазақстан Республикасының Президенті туралы" 1995 жылғы 26 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына:

1) 3-баптың 2-тармағының үшінші бөлігінде:

"Конституциялық Кеңес мүшелерінің" деген сөздер "Конституциялық Сот судьяларының" деген сөздермен ауыстырылсын;

"бұрынғы Президенттерінің" деген сөздер "экс-Президенттерінің" деген сөзбен ауыстырылсын;

2) 4-баптың 4-тармағы мынадай редакцияда жазылсын:

"4. Бір тұлға қатарынан екі реттен артық Республика Президенті болып сайлана алмайды.";

3) 5-бап мынадай мазмұндағы 3 және 4-тармақтармен толықтырылсын:

"3. Қазақстан Республикасының Президенті өз өкілеттігін жүзеге асыру кезеңінде саяси партияда болуға тиіс емес.

Ант берген сәттен бастап он күн ішінде Президент саяси партиядан шығуға тиіс.

4. Қазақстан Республикасы Президентінің жақын туыстарының саяси мемлекеттік қызметшілер, квазимемлекеттік сектор субъектілері басшылары лауазымдарын атқаруға құқылы емес.

Қазақстан Республикасы Президентінің мемлекеттік саяси қызметшілер, квазимемлекеттік сектор субъектілері басшылары лауазымдарын атқаратын жақын туыстары Республика Президенті ант берген кезден бастап бір ай ішінде қызметінен кетуге не атқаратын қызметін босатуға тиіс.

Осы баптың мақсатында Қазақстан Республикасы Президентінің жақын туыстары деп: ата-аналары (ата-анасы), балалары, асырап алушылар, асырап алынғандар, ата-анасы бір және ата-анасы бөлек аға-інілері мен апа-сіңлілері (қарындастары), атасы, әжесі, немерелері, сондай-ақ жұбайы (зайыбы), жұбайының (зайыбының) жақын туыстары, балаларының жұбайы (зайыбы) түсініледі), ата-анасы бір және ата-анасы бөлек аға-інілері мен апа-сіңлілерінің балалары.";

4) 9-бапта:

2) тармақшадағы "Сенатта қоғамның ұлттық-мәдени және өзге де елеулі мүдделерінің білдірілуін қамтамасыз ету қажеттілігі ескеріліп, Сенаттың он бес депутатын тағайындайды" деген сөздер "Сенаттың он депутатын тағайындайды, олардың бесеуі Қазақстан халқы Ассамблеясының ұсынысы бойынша тағайындалады" деген сөздермен ауыстырылсын;

8) тармақшада:

"Парламент Сенаты" деген сөздер "Парламент" деген сөзбен ауыстырылсын;

"Конституцияның" деген сөздерден кейін "53-бабы 1-2) тармақшасының және" деген сөздермен толықтырылсын;

5) 11-бапта:

баптың тақырыбындағы "Кеңес" деген сөз "Сот" деген сөзбен ауыстырылсын;

1) тармақшадағы "Конституциялық Кеңестің Төрағасы мен екі мүшесін" деген сөздер "Парламент Сенатының келісімімен Конституциялық Соттың Төрағасын және Конституциялық соттың төрт судьясын" деген сөздермен ауыстырылсын;

мынадай мазмұндағы 1-1) тармақшамен толықтырылсын:

"Конституциялық Сот Төрағасының ұсынуы бойынша Конституциялық Сот судьялары арасынан Конституциялық Сот Төрағасының орынбасары;"

2) тармақшадағы "Кеңеске" деген сөз "Сотқа" деген сөзбен ауыстырылсын;

6) 16-бап мынадай редакцияда жазылсын:

"16-бап. Республика Президентінің Қазақстан Республикасының жоғары аудиторлық палатасына қатысты өкілеттігі Республика Президенті:

1) Жоғары аудиторлық палатаның Төрағасын және екі мүшесін бес жыл мерзімге қызметке тағайындайды, оларды қызметінен мерзімінен бұрын босатуға құқылы;

2) Жоғары аудиторлық палата туралы Ережені бекітеді;

3) әр тоқсанда кемінде бір рет Жоғары аудиторлық палата Төрағасының жұмысы туралы оның ақпаратын тыңдайды.";

7) 17-бапта:

1) тармақшадағы "облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың және республика астанасының әкімдерін қызметке тиісінше облыс, республикалық маңызы бар қалалар және астана мәслихаттарының келісімімен" деген сөздер "облыс аумағында орналасқан мәслихаттар депутаттарының немесе тиісінше республикалық маңызы бар қалалар мен астана мәслихаттары депутаттарының келісімімен облыстардың,

республикалық маңызы бар қалалардың және республика астанасының әкімдерін қызметке" деген сөздермен ауыстырылсын;

2) тармақша алып тасталсын;

4) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:

"4) облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың және астананың әкімдерін өз қалауы бойынша, сондай-ақ оларға тиісті мәслихаттар өз депутаттары жалпы санының көпшілік даусымен сенімсіздік білдірген жағдайда қызметінен босатуға құқылы.";

8) 19-бапта:

2) тармақша алып тасталсын;

7) тармақшадағы "хатшысын" деген сөз "кеңесшісін" деген сөзбен ауыстырылсын; мынадай мазмұндағы 10-1) тармақшамен толықтырылсын:

"10-1) Парламент Сенатының келісімімен Жоғары Сот Кеңесінің Төрағасын тағайындайды;"

9) 33-бапта:

1-тармақтағы "Жоғары Сот Кеңесі," деген сөздер алып тасталсын;

2-тармақта:

1) және 2) тармақшадағы ", Жоғары Сот Кеңесінің" деген сөздер алып тасталсын;

4) тармақшадағы ", сондай-ақ Жоғары Сот Кеңесі Төрағасының есептерін" деген сөздер алып тасталсын;

10) 34-бапта:

тақырыптағы "бұрынғы Президенттерінің" деген сөздер "экс-Президенттерінің" деген сөзбен ауыстырылсын;

2-тармақ алып тасталсын.

6. "Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы" 2000 жылғы 25 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы Конституциялық заңға:

1) 36-бап мынадай редакцияда жазылсын:

"36 бап. Жоғарғы Сот Кеңесі

Жоғары Сот Кеңесінің мәртебесін, құрамын қалыптастыру тәртібі және жұмысын ұйымдастыру "Қазақстан Республикасының Жоғары Сот Кеңесі туралы" Қазақстан Республикасының Заңында айқындалады."

7. "Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздері туралы" 2007 жылғы 4 маусымдағы Қазақстан Республикасының Конституциялық заңына:

1) 4-бапта:

1-тармақта:

1) тармақшада:

"Кеңестің" деген сөз "Соттың" деген сөз ауыстырылсын;

"мен жергілікті соттарының," деген сөздерден кейін "Жоғары Сот Кеңесінің," деген сөздермен толықтырылсын;

2) тармақшада:

"хатшының" деген сөз "кеңесшінің" деген сөзбен ауыстырылсын;

"Кеңес" деген сөз "Сот" деген сөзбен ауыстырылсын;

"және жергілікті соттары төрағаларының," деген сөздерден кейін "Жоғары Сот Кеңесі Төрағасының," деген сөздермен толықтырылсын;

3) тармақшада:

"Кеңесінің" деген сөз "Сотының" деген сөзбен ауыстырылсын;

"және жергілікті соттарының сот мәжілісі залдарында," деген сөздерден кейін "Жоғары Сот Кеңесінің алқа отырысы залдарында," деген сөздермен толықтырылсын;

2-тармақта:

1) тармақшада:

"Кеңесінің" деген сөз "Сотының" деген сөзбен ауыстырылсын;

"және жергілікті соттарының," деген сөздерден кейін "Жоғары Сот Кеңесінің," деген сөздермен толықтырылсын;

2) 6-бапта:

1-тармақта:

1) тармақшада:

"Кеңесінің" деген сөз "Сотының" деген сөзбен ауыстырылсын;

"және жергілікті соттарының," деген сөздерден кейін "Жоғары Сот Кеңесінің," деген сөздермен толықтырылсын;

2) тармақшада:

"хатшының" деген сөз "кеңесшінің" деген сөзбен ауыстырылсын;

"Кеңес" деген сөз "Сот" деген сөзбен ауыстырылсын;

"және жергілікті соттары төрағаларының," деген сөздерден кейін "Жоғары Сот Кеңесі Төрағасының," деген сөздермен толықтырылсын;

3) тармақшада:

"Кеңестің" деген сөз "Соттың" деген сөзбен ауыстырылсын;

"және жергілікті соттарының сот мәжілісі залдарында," деген сөздерден кейін "Жоғары Сот Кеңесінің алқа отырысы залдарында," деген сөздермен толықтырылсын;

2-тармақта:

1), 2) және 6) тармақшалардағы "Кеңесінің" деген сөз "Сотының" деген сөзбен ауыстырылсын;

1) және 6) тармақшалардағы "және жергілікті соттарының," деген сөздерден кейін "Жоғары Сот Кеңесінің," деген сөздермен толықтырылсын;

2-бап.

1. Қазақстан Республикасы Президентінің мемлекеттік саяси қызметшілер, квазимемлекеттік сектор субъектілері басшылары лауазымдарын атқаратын жақын

туыстары осы Конституциялық Заң қолданысқа енгізілгенге дейін қызметінен кетуге не осы Конституциялық Заң қолданысқа енгізілген күннен бастап бір ай ішінде атқаратын қызметін босатуға тиіс.

2. Осы Конституциялық заңның Парламент палаталарын және мәслихаттарды құру мәселелерін реттейтін ережелері келесі шақырылымдарды сайлаудан бастап қолданылады.

3-бап.

Осы Конституциялық заң:

1) 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілетін 1-бабының 1-тармақтың 16) тармақшаның төртінші және бесінші абзацтарын, 44) тармақшасын, 51) тармақшаның екінші, бесінші, сегізінші абзацтарын, 66) тармақшасының екінші, бесінші, сегізінші абзацтарын, 3-тармақтың 2) тармақшасын, 4-тармақтың 2) тармақшасын, 5-тармақтың 5) тармақшасының екінші және алтыншы абзацтарын, 7-тармақтың 1) тармақшасының үшінші және он бірінші абзацтарын, 2) тармақшасының үшінші және оныншы абзацтарының;

2) 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілетін 1-бабының 2-тармағының 4), 5) тармақшаларының, 6) тармақшасының үшінші, төртінші абзацтарының, 2-тармағы 7) тармақшасының, 8) тармақшасының, 9) тармақшасының, 4-тармағы 1) тармақшасының, 4) тармақшасының үшінші, төртінші, бесінші абзацтарының;

3) алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізілетін осы Конституциялық заңның 10) тармақшаның он тоғызыншы және жиырма бесінші абзацтарының, 12) тармақшаның жиырма үшінші абзацы, тармақшаның алтыншы абзацы 18), 1-бабы 1-тармағы 19) тармақшасын қоспағанда, алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

*Қазақстан Республикасының
Президенті*